БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 233 (5125)
Суббото
Ноябриин 23
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Комсомол болбол „залуу үетэнииe социализмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэдэнь партида туһалха гэһэн зорилготой“

И. Сталин.

КОМСОМОЛ—ПАРТИИН НАЙДАБАРИТАЙ ТУҺАЛАГШАНЬ МҮН

Ленинско-сталинска комсомол болбол большевистскэ партиин найшалхы туһалагшань, партиин найдабаритай резервнь мүн. Ленинско-сталинска комсомол хадаа партиин хүтэлбэри доро ябажа, **юрэнхы эсэгэ орондо, түрэл арадтаа, агууехэ партидаа бэеэ үгэнги ба үнэн шударгуу байһанаа бодото хэрэг дээрэ гайхамшагтайгаар харуулһан байна.** Комсомол болбол **«залуу үетэниие социализмын үзэлээр хүмүүжүүлхэдэнь партида туһалха гэһэн зорилготой»** (Сталин).

Комсомол хадаа залуушуулые хүмүүжүүлхэ гэһэн зорилготой организаци гээшэ. Комсомолецууд, союзнабшэ залуушуулые политическэ талаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри хаана үндэр дээдэ хэмжээндэ табигданхайб, тэндэ комсомолецууд ба залуушуул гүрэнэй ба ажалай жаяг заршамые сахиха талаар большевистскэ жэшээ харуулжа, ажахын бүхы һалбаринууд дээрэ түрүү зэргэнүүдтэ ябадаг. Харин политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һулаар табигдаһан организацида комсомолецууд ба залуушуул эдибхи багатай, зарим членүүдынь ажал дээрэ авангардна үүргэ эзэлдэггүй байдагынь мэдээтэй. Теэд, комсомольско организацида политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үндэр дээдэ хэмжээндэ табихын тулада хамагай түрүүн партийна организацинуудай зүгһөө комсомольско организацинуудта анхарал, оролдолго ба хүтэлбэри үдэр бүри үзүүлхэнь шухала. Тэрэгүй һаа, комсомольско организацинуудай хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ехэнүүд дутагдалнууд байжа болоно.

Улан-Удын түмэрзамай узелай холбоо-холбооной дистанциин дэргэдэхи комсомольско эхин организацида (секретаринь нүхэр Мельникова) политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар табигдаһан байна юм. Энэ организациин хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэри түсэбэй ёһоор ябуулагдадаг; комсомольско суглаан бэлэдхэлтэй һайнтайгаар үнгэргэгдэжэ байдаг; политическэ һуралсал һайнаар табигданхай, организациин членүүд бултадаа политическэ һуралсалда хабаалдана. Мүнөө үедэ Сталинска Конституциие шудалха кружок эндэ таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Энэ жэлдэ залуушуул 8 дахин кино ба театрнуудта коллективнээр ошожо хараһан байха юм.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин иимэ табигдаһанай ашаар тус организациин 3 членүүд аяар июль һара соо үйлэдбэринтөө жэлэй программые гүйсэдхэһэн байна. Комсомолецууд ба залуушуул өөһэдынгөө эдибхеэр сүлөөтэй сагтаа 500 метр телефонно кабелиие газар доогуур татажа, холбоо-холбоондо ехэхэн туһаламжа үзүүлһэн байна. Комсомолецуудай авангардна үүргэһээ жэшээ абаһан 10 эрхим хүдэлмэришэ залуушуул комсомолдо ороһон байха юм. Тус комсомольско организациин иимэ амжалтатай хүдэлмэринь холбоо-холбооной дистанциин дэргэдэхи партийна эхин организациин бюрогой (секретаринь нүхэр Дубатолкин) туһаламжа ба хүтэлбэриин ашаар туйлагдаа.

Харин, паровозо-бүтээлгын заводой паровозо-суглуулгын цехын парторганизаци ба парторг нүхэр Щеглаков цехынгээ комсомольско организациин хүдэлмэриие ударидаха хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг байһан дээрэһээнь эндэ залуушуулые политическэ талаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри тон һулаар табигданхай байха юм. 11 һара соо энэ организацида 5 секретарьнууд һэлгээ. Комсомольско суглаанууд үдэрэй забһарлалтын үедэ 10-15 минутын турша соо болодог байна. Суглаануудта 54 членүүдһээнь арай гэжэ хорёод лэ хүнүүд суглардаг. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һулаар табигдаһан дээрэһээ тус комсомольско организациин олоншог членүүд ажалай жаяг заршамые эбдэдэг, үйлэдбэринтөө программые дүүргэдэггүй. Эндэхи партийна бюро хоёр дахин комсомольско организациин секретариин элидхэлые соносожо, дэлгэрэнгы шиидхэбэринүүдые гаргаһан байбашье, саашадаа тэдэ шиидхэбэринүүдээ мартажархидаг байгаа. Закаменай ба Торһин айкомууд, тэндэхи партийна зарим эхин организацинууд комсомольско организацинуудые хүтэлбэрилхэ талаар ехэхэн дутуунуудтай байнад.

Манай республикын аймагуудта комсомольско конференцинүүд боложо үнгэрбэ. Хэдэхэн хоноод областной комсомольско конференци нээгдэхээ байна. Комсомольско организацинуудые партийна организацинуудай зүгһөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ нилээд олон ехэхэн дутуунууд бии гэжэ аймагуудай партийна конференцинүүд дээрэ элирүүлэгдэһэн байна.

Эдэ дохёонууд дээрэһээ бодото тобшолол хэжэ, комсомольско организацинуудта туһалха ба тэдэниие хүтэлбэрилхэ хүдэлмэриие һайжаруулха гээшэ партийна хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй большевистскэ уялга мүн. Комсомольско хүтэлбэрилэгшэдэй элидхэлые саг үргэлжэ партийна суглаан ба бюро дээрэ соносожо, бодото тодорхой шиидхэбэринүүдые гаргажа, тэдэниие гүйсэдхэхэ хэрэгые эмхидхэхэ шухала. Парторганизацинуудай секретарьнууд болбол өөрынгөө хүтэлбэриие гансаханшье комсоргын элидхэлые соносолгоор хизаарлаха бэшэ, харин комсомольско организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ бодото хүтэлбэри үгэжэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хайшан гэжэ үргэнөөр ябуулха ёһотойб гэжэ заажа үгэхэ уялгатай. Партиин зарим айкомуудай бюронууд колхозно комсомольско эхин организациин элидхэлнүүдые шухала асуудалнуудаар соносодог байна. Гэбэшье, олоншог айкомууд иимэ дүршэлые хэрэглэдэггүй байха юм.

Партийна организацинууд болбол комсомольско хүтэлбэрилэгшэдэй орондо хүдэлмэрилэнгүйгөөр, харин комсомольско хүдэлмэридэ шухала анхаралаа табиха ёһотой байна. Өөһэдынгөө дүй дүршэлтэй пропагандистнууд ба агитаторнуудые комсомолецууд ба залуушуулай дунда элидхэл, хөөрэлдөө, лекци гэхэ мэтые үнгэргэхын түлөө эльгээжэ байха уялгатай. Коммунистнууд болбол комсомольско суглаануудта байлсажа, тэдэниие идейнэ талаар дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхын хойноһоо оролдохо ёһотой. Комсомольско организацинууд хадаа залуу үеые большевистскээр хүмүүжүүлхэ талаар партиин урда угаа ехэ харюусалгатай. Энэ хүндэтэ үүргэеэ дүүргэхэ хэрэгтэнь партийна организацинууд комсомольско организацинуудта туһалжа бодотоор хүтэлбэрилхэ ёһотой. Комсомолецууд социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй зэргэдэ ябаха уялгатай.

Манай республикада комсомольско эхин организацинуудай тоосоото-һунгалтын суглаанууд ба аймагай комсомольско конференцинүүд боложо үнгэрөө. Эдэ суглаанууд ба конференцинүүдээр үүсхэгдэһэн политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтые толгойлжо, партийна организацинууд болбол комсомолецууд ба залуушуулые манай урда байгаа угаа ехэ политическэ ба ажахын зорилгонуудые шиидхэхэ ябадалда зорюулха арюун уялгатай.

Зэдын комбинат „Хүндэлэлэй доскада“ бэшэгдэбэ

ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор Зэдын комбинат 1946 оной сентябрь һарын ажалай дүнгүүдэй ёһоор республиканска «Хүндэлэлэй доскада» бэшэгдэбэ.

Ашаа тээгшын алдарта ажал

Мысовая станциин ашаа тээгшэдэй дунда Василий Ильич Кулагин гэгшэ абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ, шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй тоондо орохо хүндэтэ эрхэ олобо.

В. И. Кулагин хадаа Мысовая станциин түлишын складта шулуу нүүрһэ ашагшаар хүдэлмэрилдэг юм. Паровозуудай миин байлгые багадхаха талаар нүхэр Кулагин нилээд ехээр оролдоо. Тэрэнэй ашада ажалай бүтээсые гайхамшагтайгаар дээшэлүүлһэн байна.

1946 оной үнгэрһэн 10 һарын турша соо нүхэр Кулагин ашаа тээбэриин хоер жэлэй даалгабариие дүүргэжэ Октябрьска революциин агууехэ һайндэрые угтаһан байна. Нүхэр Кулагин болбол октябрь һара соо 30 мянган тонно шахуу нүүрһэ ашажа һарынгаа түсэбые 280 процент дүүргэһэн ба 3.218 түхэриг салин хүлһэ абаһан байха юм.

Василий Кулагин хадаа «1941—1945 онуудта Эсэгэ оронoo хамгаалгын агуу ехэ дайнай үеын шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар, түмэрзамай Зүүн Сибириин Управлениин хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна. Гадна, станциин дэргэдэхи хүндэлэлэй доска дээрэ Василий Ильичын нэрэ гурбан жэлэй турша соо хододоо бэшээтэй байдаг.

Мүнөө станциин хүтэлбэрилэгшэдэй ба партийна профсоюзна организацинуудай зүгһөө нүхэр Кулагинай ажаһуудалые һайжаруулхын түлөө түлбэригүйгөөр байра үгэһэн ба гэрэй түлишэ, гэрэл мэтые түлбэригүйгөөр үгэһэн байна.

Энэ оролдолгонуудта харюу болгон, нүхэр Кулагин гэгшэ 1946 оной ноябрь ба декабрь һарануудта үшөө хахад жэлэй ашаа тээлгын нормо дүүргэхэб гэһэн уялга абаа.

Ж. Базаров.

Закаменай түрүү сельпонууд

Закаменай Михайловска ба Цакирай сельпонууд аймагай соогоо түрүү сельпо гэжэ тоологдодог. Эдэ сельпонууд товарай эрьелтын 10 һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэв. Жэшээлхэдэ, Михайловска сельпо (түрүүлэгшэнь Бондарь) 111 процент, Цакирай сельпо (түрүүлэгшэнь Нэденов) 135 процент түсэбөө гүйсэдхэбэ.

(Манай корр.)

Эхилхэһээ хойшо эдибхитэйгээр хүдэлмэрилнэ

Гашэйн машинно-тракторна станциин тракторна бригаданууд дунда нүхэр Очировой хүтэлбэрилдэг бригада түрүү зэргэдэ ябана. Тус бригадын трактористнууд „Улаан туяа“ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, энэ жэлэй сэн соо условно трактор бүхэнөөр шээлэн хахалалгада оруулан 450 га эдэлүүрилһэн байна.

Мүнөө энэ бригадын бүхы членүүд трактор ба прицепной машина зэмсэгүүдые заһабарилгада эмхитэйгээр оронхой. Трактористнууд Очиров, Бадмаев ба бусад тракторнуудаа заһабарилжа эхилһэнһээ хойшо эдибхи жура харуулна.

Г. Чимитов.

Газар уһалха канава

Занграин аймагай „III Интернационал“ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Базаров) энэ жэлдэ 14 километр канава малтажа, энээнһээ урда тээ эдэлүүрилэгдэдэггүй байһан Шанда гэжэ газарта уһа гаргажа, 1000 үлүүтэй гектар тариланай ба сабшалангай газар уһалха аргатай болоо. Канава малталга дээрэ үдэр бүри 70—80 эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд хүдэлмэрилһэн байна. Тэдэнэй дунда 60—70 наһатай үбгэд Рэгдэл Ринчинов, Ихсандари Эрдынеев, Цынгэ Ванданов гэгшэд ябалсажа, угаа ехэ эдибхитэйгээр ажаллаба.

Ж-Д. Гомбоин.

Ашата ажалай түлөө—нэмэлтэ түлбэри

1946 ондо колхозно һүрэгүүдые һайнаар харууһалан, шэнэ түлүүдые хорологүйгөөр тэнжээлэ шадаһанай түлөө Тэрһин аймагай Дээдо-Бургалтайн сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эрхим малшад ажалай нэмэлтэ түлбэридэ хурьга эшэгэдые олоор абаба. 1932 онһоо хойшо малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан 55 наһатай Жамбал Цыренжапов, Ханджэп Очирова гэгшэдэ тус бүридэнь 15 хурьга эшэгэн ажалай нэмэлтэ түлбэридэ үгтөө.

Мүн ондоошье түрүү холишод нэмэлтэ түлбэринүүдые абаһан байна. Хамта 36 колхозшигууд 153 хурьга эшэгэдые ажалай нэмэлтэ түлбэридэ абаа.

Д. Бадмаев.

Тоһо бэлэдхэлые таһалдуулха тухандань хүргэбэ

Гүрэндэ тоһо тушаалгые саг болзор соонь дүүргэхэ ябадал колхозуудай зайлашагүй шухала уялга мүн. Гэбэшье, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала уялгаяа дүүргэхэгүйн һэдэлгэнүүдые гаргана. Жэшээлхэдэ, Закаменай аймагай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гүрэндөө 15 центнер 70 килограмм тоһо тушааха байһан аад, 7 центнер 80 килограмм оруулжа, түсэбөө 50 процент дүүргэбэ. Гүрэнэй уялгата түлбэринүүдые таһалдуулха тухандань хүргэжэ байһан болобошье, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд һү тоһоё хайша хэрэгээр гаргашалан үрэлтэ хэжэ байха юм.

Һү ехээр һааха ба элбэг дэлбэг тоһо зөөхэй гаргаха тухай һаалишадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха тушаа колхозой партийнашье организаци, правлениншье энэ гэхэ һаналаа табинагүй.

В. Будаев.

30.000 ТҮХЭРИГЭЙ АРБИЛАЛТА

Степан Ильич Станько гэгшэ № 3493 паровозой ахалагша машинистаар нилээд үнинэй хүдэлмэрилжэ байгаа юм.

Тэрээнэй жолоодоһон паровоз капитальна заһабариин хоорондо 40.000 километрын хэмжээндэ ашаа зөөхэ ёһотой байгаа һаа, мүнөө иимэ заһабаригүйгөөр 114.000 километртэ ашаа зөөгөөд байна. Паровозой ашаглалгые утадхаһанай ашада, тус паровозой бригада 1945 оной турша соо 30.000 түхэриг арбилалта хэһэн, паровозойнгоо ябасые 420 километр хүртэр хурдадхаһан, 124 тонно шулуу нүүрһэ арбилһан байна. Мүнөө С. И. Станько гэгшын бригада шэнэ уялгануудые абаад, улам һайнаар хүдэлмэрилжэ байна.

Л. Тархаев.

Яруунын загаһанай заводто

1. Грамотада хүртэбэ

Яруунын загаһанай заводойхид сентябрь һарата загаһа барилгын жэлэй түсэбые 87 процент дүүргэв. Загаһа барилгын жэлэй түсэб 107 процент дүүргэһэн Эгэтын сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозой загаһанай бригада энэ заводой бригаданууд соо эрхимлээ.

Нүхэд Байбородин, Филонов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд жэлэй түсэб 94 процент дүүргэһэн байна. Һаяхан эдэ нүхэд БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

2. Хоёр мастернуудай ажал

Корзина гүрэлгын мастерскойн мастернууд нүхэд Лукерья Киреева, Вера Степанова гэгшэд корзинануудые гүрэхэ талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй мастернууд болонхой. Тэдэнэр үдэр соо 1,5 корзина гүрэхэ нормотой аад, 5 корзина хүртэр эрхим һайн шэнэртэйгээр гүрэнэд. 14 наһатай Паня Минеева гэгшэ үдэр соо 4 корзина гүрэнэ.

Оролдосотойгоор ажаллажа, амжалта түйлаһанайнгаа түлөө тэдэнэр заводой дирекциин грамотаар ба эд бараагаар шагнагдаа.

3. Һонирхолтой лекци уншагдаа

Һаяхан амаралтын үдэр Яруунын аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй таһагай лекторскэ группые даагша нүхэр Шемякина гэгшэ „Хүнэй уг гарбал“ гэһэн лекци загаһашадта уншаа.

Элидхэлэй һүүлээр эндэ суглараашадта аймагай социалистическэ культурын байшангай агитбригада лирическэ ба арадай хүүнүүдые дуулаһан ба уран һайханай шүлэгүүдые уншаһан байха юм.

В. Байбородин.

Эрхим шанартай хилээмэ барина

Эрхим шанартай хилээмэ болбосоруулхын түлөө Улан-Удын №1 хилээмэнэй заводой түрүүшүүл эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Завод болбол ноябриин түрүүшын 20 хоног соо һарынгаа түсэбөө 75 процентые гүйсэдхөөд байна.

Манай республика дотор

ФЗО-гэй һургуулинуудта таталга

Ажалай резервүүдэй республиканска Управлени болбол Сэмбын фабрика, Бурстройтрест, ПСТЗ, Модоной завод ба Мехстеклозаводуудай дэргэдэ нээгдэхэ ФЗО-гэй шэнэ һургуулинуудта һуралсагшадай таталгые эхилээд байна. Тус һургуулинуудай хэшээл декабриин 15-һаа захалхаар хараалагдана.

Клуб бэлэн

Түмэрзамайхидай клуб үбэлэй сезондо бэлэдхэлээ дүүргэбэ. Клубай фойе соо киногой эхилхын урда тээ оркестр наадаха ба танца болохо байна.

Шэнээр эмхидхэгдэһэн драмкружок мүнөө Кеговкин зохёоһон «Гарлалга» гэжэ постановка бэлэдхэжэ байна. Тус кружокто 23 хүн хабаадалсана.

Шэгнүүрнүүдые шалгахын тула

Хүдөө нютагуудта шэгнүүрнүүдэй зүбөөр хэмжэхэ ябадалые шалгахын зорилгоор „Метрологи“ завод 3 бригада эмхидхээ, эдэ бригадаа Улаан-Үдэ ба Баунтын, Прибайкалье аймагуудта ба Бабушкин городто эльгээбэ. Эдэнэр хадаа тэндэ шэгнүүрнүүдые шалгажа үзэхэ байна.

Түрэлгын гэр

Улан-Удэ уһанзамай транспорт дээрэ түрэлгын шэнэ гэр һаяхан нээгдэжэ, хүдэлмэрeэ эхилбэ. Энэ хадаа 10 хүнэй һууритай байха юм. Мүн түрэлгын гэрэй дэргэдэ 15 оронтой стационар нээгдэбэ.

Нүхэр Ждановай элидхэлые шудалжа байна

Московско Соведэй баярай заседани дээрэ нүхэр Ждановай хэһэн элидхэлые БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Соведэй коллектив үдэр бүхэндэ сугларжа, булта дааж үзэнэд. Үзэлгын занятиие парторганизациин секретарь нүхэр Макаров хүтэлбэрилнэ.

Улан-Удын махоркын фабрикын коллективтэ нүхэр Ждановай элидхэлые үзэлгэ эмхидхэгдээд, занятинууд үдэр бүри алгадгүй ябуулна. Элидхэл үзэлгые фабрикын директор Полуленко хүтэлбэрилнэ.

Нүхэр Ждановай элидхэлдэ харюу болгон тус фабрикын коллектив тамхи гаргаха ноябриингаа түсэбые үлүүлэн гүйсэдхэхэ гэһэн уялга абаба.

Д. Колмаков.

* * *

Түмэрзамай райкон нүхэр Ждановай элидхэл шудалха талаар агитколлективүүд ба хүтэлбэрилэгшэд ба агитаторнуудай семинар һаяхан үнгэргэбэ. Семинарта хабаадалсаһан агитаторнууд мүнөө албан газарнууд ба предприятинууд дээгүүр хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилээ.

„Красный Востогой“ түрүүшын продукци

Һаяхан ашаглалгада оруулагдаһан „Красный Восток“ артель түрүүшынгээ продукци гаргажа захалба. Артель хадаа ламбын шэл, стакан, кружка, графин, табаг, лагбаан ба аптекын эмэй шэлнүүд болон архи, пивын шэл гэхэ зэргын амһартануудые гаргаха байна.

Мүнөө архиин шэл, графин, кружка гэхэ мэтэ амһартануудые бүтээн гаргажа эхилээ. Сүүдхэ соо 5000 шэл, 600 графин, 400 кружка гаргана.

Шатарай квалификационно турнир

Октябриин 6-да эхилһэн Улан-Удэ городой шатаршадай квалификационно турнир хадаа гурбан категориин шатаршадай тулалдаагаар үнгэргэгдэжэ байна. Нэгэдэхи категориин шатаршадай турниртэ Улан-Удэ городой чемпион Цыденов, мүн категориин шатаршад Павлов, Игумнов, Н. А. Олзоев, Мамилов, Н. И. Олзоев ба Залкинд гэгшэд хабаадана. Эдэнэр соо Игумнов 5,5 очкотой болоод түрүүлжэ ябана.

Гурбадахи категориин шатаршадай турниртэ Г. Л. Санжиев түрүүлээд ябана. Энэ болбол 11,5 очкотой боложо, нэгэшье хүндэ шүүгдээгүй ябаһаар. Мельников 15-һаа 11 очко абажа гараба. Мүн Тоглоев—7, Воробьев—5, Болдунников—3 гэхэ мэтэ очкотойгоор наадалгаяа дүүргэбэ.

Дүрбэдэхи категориин шатаршадай турнир дүүрэбэ. Энда Дондуков, Гениинов ба Аюшеев (театр) гэгшэд 1, 2 ба 3 дахи һууринуудые эзэлбэ.

Бүхы түлбэринүүдые дүүргэбэ

Баргажанай аймагай Уланай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени 1946 оной олзын налог, страховани ба бусад түлбэринүүдые түлэжэ дүүргэв.

Энэ колхоз болбол ноябриин 16-ай үдэр олзын налогой талаар 70.304 түхэриг, уялгата страхованиин талаар 25.042 түхэриг түлэһэн ба тэрээнһээ гадна 8.666 түхэригтэ колхозой эд зөөриие һайндураар страхованида оруулһан байна.

Мүн тэрэшэлэн Баянголой сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз, Усть-Баргузинска сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 1946 оной алба налогой, урьһаламжын ба страхованиин түлбэринүүдые дүүргэһэн байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг абаһан Баргажанай аймагай финансын хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ мүнгэ элсүүлгын түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Н. Спицын.

Ушатай загаһан

Яруунын загаһашад Үхэр гэжэ нуурһаа 6 метр утa ушатай хөөлэнтин загаһануудые бариба. Загаһанай уша хадаа ехэ халдабаритай байдаг тула, тиимэ загаһые эдеэ хоолдо хэрэглэхэ ябадал тон ехэ хоротой байдаг. Элүүрые хамгаалха Министерствын дэргэдэхи главгоссанинспекци тэрэ нуурһаа баригдаһан загаһадта лабораторно шэнжэлгэ хэжэ байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Парткабинет коммунистнуудай политическэ һуралсалда туһална

Коммунистнуудай политическэ һуралсалые эмхидхэхэ хэрэгтэ партийна комитедүүдэй парткабинедүүд болбол политическэ центрынь болохо үүргэтэй. Тиимэһээ мнни дэажа байһаг парткабинет болбол хамаг бүхы хүдэлмэреэ коммунистнуудай политическэ һуралсалые һайжаруулха хэрэгтэ зорюулаад байна. Аймагай партийна организациин олонхи коммунистнууд политһургуулинуудта ба кружогуудта ябажа, өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлнэ.

Большевистскэ партиин истори ба теориие коммунистнууд тус тустаа шудалжа, марксизм ленинизмтэй танилсаха ёһотой гэжэ ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол үшөө 1938 оной ноябриин 14-дэ гаргаһан тогтоол соогоо зааһан байгаа. Манай аймагай колхоз, МТС болон эмхи зургаануудта хүдэлмэрилжэ байдаг 110 коммунист „ВКП(б)-гэй историин хураангы курсые“ тус тустаа шудалжа байнад. Эдэ коммунистнуудта туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор партиин райкомой дэргэдэ сар үнгэрэлтын 8 семинар эмхидхэгдэә. Эдэ семинарнууд дээрэ большевистскэ партиин истори ба теориие шудалжа байһан шадга зорюулжа теоретическэ тематэй лекцинүүд үнгэргэгдэхэһээ гадна, удаа дары тэдэнэртэй хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг байна.

„Арадай хаанинууд гээшэ юуб ба, тэдэнэр социал-демократнуудта эсэргүү хэйшан тэмсэнэб“, „Юу хэхэб“ гэһэн В. И. Ленинэй зохёолоор, „Марксистско-диалектическэ материализм тухай“, „Марксистскэ философско материализм тухай“, „Гүрэн тухай марксистско-ленинскэ һургаалнууд тухай“, „Ленинизмын асуудалнууд“ гэһэн нүхэр Сталинай түүхэтэ зохёолнуудаар теоретическэ тематэй лекцинүүд уншагдаба.

Тэрээнһээ гадна, 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тухай Хуралай тушаа ВКП(б)-гэй ЦК-гэй һийшаһан тематикын ёһоор хэдэн олон лекцинүүд уншагдаһан байха юм. Иимэ лекцинүүдые уншаха ябадалда политическэ ба теоретическэ дүүрэн бэлэдхэлтэй гээшэ гү, али аймагай партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдадаг юм.

Жэшээлхэдэ, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, коммунист нүхэр В. С. Намсараев гэгшэ марксистско-диалектическэ материализм тухай лекци бэлдээд, энэ асуудалаар хоёр дахин лекци уншаһан байха. Нүхэр Б. А. Гылыков болбол В. И. Ленинэй „Юу хэхэб“ гэһэн номоор хэдэн удаа лекци уншаһан байгаа. Партиин айкомой лекторнууд болон пропагандистнууд болбол ганса лекци уншаад хүдэлмэреэ хизаарладаггүй, мүн тэдэнэр хадаа коммунистнуудые бүлэг бүлэгөөрнь суглуулжа тус тус уринь хөөрэлдөөн үнгэргэжэ, тэдэнэрэй ойлгожо ядаһан асуудалнуудта дэлгэрэнгы харюу үгэдэг за шалтай болоһон хойно.

Марксизм-ленинизмын сурталнуудые бэлэдхэл багатай дээрэһээн өөһэдөө шудалжа шадахагүй коммунистнуудай политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхын тулада политһургуулинууд ба кружогууд эмхидхэгдэһэн байна. Эдэ һургуулинууд ба кружогууд хүдэлмэреэ эхилээд, занятияа түсэбэй ёһоор ябуулжа байха юм. „Социализм“ колхозой парторганизациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн политһургуули октябрь һара соо 5 занятиин үнгэргөө. Эндэ 13 коммунист һуралсана. Тус политһургуулиие хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Дараев болбол занятиин үнгэргэхэдөө наглядна туһаламжа ба диаграммануудые хэрэглэжэ, занятияа ехэ ойлгосотойгоор үнгэргэнэ.

Тус парторганизациин ном бэшэг бага мэдэхэ 10 коммунист үдэшын һургуулида ябана. Энэ һургуулиие ВКП(б)-гэй член, һургуулиин багша нүхэр Улымжиева хүтэлбэрилнэ. Тэрээнһээ гадна, нёдондо жэлдэ полит-кружогто һуралсаһан 6 коммунист ВКП(б)-гэй историин хураангы курсые“ өөһэдөө шудалжа байха юм. Коммунистнууд нүхэд Сороковиков ба Дашеев гэгшэд „Хураангы курсын“ 5-дахи бүлэгые шудалжа байна. Эндэхи коммунистнуудай үзэһэн темээ һайнаар мэдэхын тулада барандаа конспект бэшэдэг юм.

Тэрэшэлэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Буянтуев гэгшэ коммунистнуудай политическэ һуралсалые муугаар табижа шадаа. Эндэ 15 коммунист „ВКП(б)-гэй историин хураангы курс“ политкружогто ябажа шудалжа байнад. Коммунистнууд Цыренов, Гылыков болон бусад үзэһэн темээ һайнаар ойлгоогол. Политкружогые хүтэлбэрилэгшэ, тус колхозой парторг нүхэр Буянтуев болбол занятияа ехэхэн һонирхолтойгоор ба коммунистнуудай эдибхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэнэ.

Гэбэшье, коммунистнуудые идейно-политическэ талаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэмнай ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүд бии. Бидэнэр хадаа бүхы коммунистнуудые политическэ һуралсалда үшөө хабадуулжа шадаагүй байһаарди. Зарим партийна эхин организацинуудай секретарьнууд хадаа коммунистнуудай политическэ һуралсалые тоодоггүй за шал гаргана. Жэшээлхэдэ, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин дэргэдэ байгуулагдаһан политһургуули хадаа мүнөө хүртэр занятияа эхилээгүй байһаар. Парторганизациин секретарь нүхэр Шарапов болбол энэ шухала партийна хүдэлмэриие һайжаруулха гушаа һаналаа багаар табина.

Политһургуулинуудай болон кружогуудай занятинууд зарим газарта һаанашалагдаһан үдэ тэболовгүй таһалдадаг байна. Эндэ ябаха болоһон коммунистнууд хадаа хүндэтэ шалтагаангүйгөөр занятиһаан гээгдэдэг гү, али орожо доошье ерэдэггүй байдаг.

Тэдэ, партийна эхин организацинуудай секретарьнууд болбол политһургуулинуудта ябадаг коммунистнуудай хүдэлмэриие хододоо шалганагүй. Эгээл иимэһээ зарим коммунистнууд партийна һуралсалһаа таһаржа, өөһэдынгөө идейно-теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлдэггүй байха юм.

Ушар иимэһээ ВКП(б)-гэй айкомуудай пропаганда ба агитациин таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд болбол коммунистнуудай политическэ һуралсалые һайжаруулха тушаа гол анхаралаа хандуулжа политһургуулинуудай, кружогуудай болон партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай хүдэлмэридэ үдэр бүри халуун туһаламжа үзүүлхэһээ гадна, партийна жаяг зарлшамые абладаг гэхэ гү, али партийна һуралсалһаа таһардаг коммунистнуудта партиин талаар хатуу шанга хэмжээ абаха үүргэтэй болоно.

Д. Цыбикжапов,
—ВКП(б)-гэй Селенгын айкомой парткабинедые даагша.

БУУДАЛГЫН МҮРЫСӨӨН

Осоавиахимай Центральна Совет болбол байгша оной октябриин 25-һаа эхитэй буудалгын мүрысөөн эмхидхэһэн байна. Энэ мүрысөөндэ республикын Осоавиахимай райсоведүүд бүгэдээрээ хабаадалсаа.

Улаан-Үдын Городской райсовет буудалгада хабаадахаар 8 командые табиһан байна. Тэдэнэйнь 5-ниинь шалгалтын буудалга гараба.

№1 һургуулиин команда тудхажа болохо 1000 очкоһоо 851 очко тудаа, Осоавиахимай Городской райсоведэй команда 787 очко, хүдэлдэһэн манай Министерствын команда 583 очко, №3 һургуулиин команда 558 очко тудаһан байна юм.

Кудэрын райсовет нэгэ командын шалгалтын буудалга үнгэргөө. Энэ команда тудхажа болохо 1000 һомһоо 669 һомо сагаалсадта оруулаа.

Д. Колмаков.

Медицинскэ һургуулиин һургагшанарай зүблөөн

БМАССР-эй элүүрые хамгаалха Министерствын дэргэдэ медицинскэ һургуулиин һургагшанарай зүблөөн болобо. Зүблөөн дээрэ педагогическэ процессые һанаарые дээшэлүүлхэ ба медицинскэ үндэһэн эрдэмтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ талаа һайжаруулха болон бусад асуудалнуудые хэлсэбэ.

Кружогуудай хүдэлмэри

Түмэрзэмай клубай даргэдэ табигдаһан бэ натуралистнуудай кружок һаяхан эмхидхэгдээд, хүдэлмэреэ захалаа. Талдэй кружогые нүхэр Соколов хүтэлбэрилнэ. Энэ кружогто 8-10 наһатай 25 хүүгэд хабаадуулагданхай. Мүн натуралистнуудай кружогто 11 хүүгэд хабаадуулагдажа, эдэнэрэй занятиие нүхэр Колмогорцев хүтэлбэрилхэ юм.

Мотоцикл жолоодолгые шудална

Бурят-Монголой хүдөө ажахын техникумэй һурагшад һуралсалайнгаа хажуугаар зэбһар ба мотоцикл жолоодолго ябуулхые шудалжа байна.

Хэлсээгээ һайнаар дүүргэнэ

Аймагуудһаа абтаһан мэдээнүүд ангай арһы бэлэдхэлэй түсэб амжалтатайгаар гүйсэдхэгдэжэ байһые тухай хэлэнэ. Ехэ ой ангуушан бэшэ, амитанай үдэр сүлөөтэй сагтаа агнуурда ябадаг бага дураа ангуушад хадаа хэлһээшье дутуугүйгөөр агнанад. Һүүлдэ рыбаобществын олонхи членүүд бэлэдхэлэй органиузацинуудай хэлсэн хэлсээгээ һайнаар дүүргэнэ. 72 наһатай Пильман Эдуард Петрович үнөө жэл энэ сезон соо 62 ондатануудые бариа. П. Т. Логин 400 гаран түхэригэй ондатрын арһы тушаагаа. М. Н. Лукин (П ТЗ-гэй хүдэлмэришэн) 70 хэрэм тушаа бэ.

Эдэнэр тушааһан ангуудайнгаа арһанда эд бараа ехээр абана. Мүн лайлдуран обществын членүүд хада агнуурын хэрэгсэлээр бүрин хангагданхай.

А. Танцерев.

ЭРХИМ ИЗБАЧ СЕРГЕЙ СТРЕЛЬЧЕНКО

Заиграйн аймагай «XVIII-дахи партсъезд» гэжэ колхоз аймаг соогоо эгээн томо ба түрүү колхоз гэжэ тоологдодог. Гэбэшье, тус колхоздо культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри тон муу ябуулагдадаг. Клубынь һүүлэй жэлнүүдтэ хүдэлмэрилхөө болишонхой, тэрэнэйнь пеэшэн сонхонуудынь һандаршаһан байгаа. Мүн уншалгын байшан хүдэлмэрилдэг нэрэтэйшье һаа, тэндэнь лекци, элидхэл хэгдэдэггүй, газетэ журнал, ном дэбтэр уншалга огто ябуулагдадаггүй болошоһон байгаа.

Фронтовик коммунист нүхэр Сергей Стрельченко Улаан Армиин ээлбаншһаа табигдажа һаяхан нютагаа бусажа ерэһэн юм. Энэ нүхэр культурно гэгээрэлэй хүдэлмэриин бутархайгүй нобшо байдалда ороод байһыень харахадаа колхозой правлениин ба сомоной түрүүлэгшын урда клубай ба уншалгын байшангай хүдэлмэриие һэргээн бодхоохо шухала байһые хэлэһэн юм. Нүхэр Стрельченкын һанамжые тэдэ хүндэтэй дээрэ тооложо абаад, тэрэ нүхэрые колхозой клубай ба уншалгын байшангай хүдэлмэриие бодхоохо хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлхые уриһан юм.

Октябриин эхеэр нүхэр Стрельченко энэ хүндэтэ даалгабариiень дүүргэжэ захалһан юм. Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулхын зорилгоор залуушуулһаа эдибхитэдые бии болгоһон, уншалгын байшангай ба клубай совет һунгаһан байна. Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ энэ нүхэр колхозой партийна ба комсомольско организацинуудай хүсэ ба туһаламжые хэрэглэжэ шадаһан байна.

Нүхэр Стрельченко хүдэлмэреэ түрүүшын үдэрһөө эхилжэ түсэбэй ёһоор ябуулжа захалаа һэн. Комсомольско-залуушуудай воскресник эмхидхэжэ, тэдэнэй хүсөөр клубаа ба уншалгынгаа байшан сэбэрлэжэ, дулаалһан, сонхонуудтань шэл һуулгаһан, мүн 30 кубометр түлеэ бэлэдхэжэ газаа асарһан 30 скамейка, 6 стол шэнээр хэһэн байна. Мүн уншалгын байшангай библиотекын фондодо 200 гаран номуудые сутлуулжа оруулһан байха юм.

Энэ нүхэрэй эдибхеэр һүнэй товарна фермын дэргэдэ улаан булан эмхидхэгдээ.

Мүнөө колхозникууд хүдэлмэриингөө һүүлээр клуб ба уншалгын байшанда ошожо элдэб научна гэгээрэлэй темээр лекци, элидхэл шагнадаг, ном дэбтэр, газетэ журнал уншадаг боложо эхилээ. Тэрэшэлэн тэндэ драматическа, дуунай ба хүгжэмэй кружогууд эмхидхэгдээ. Мүн тэндэ, хүдөөгэй уран һайхагай самодеятельностиин харалгада бэлэдхэл хэжэ захалаа.

Богонихон болзорой туршада колхозой клубай хүдэлмэриие хүлээрэнь табижа шадаба. Мүнөө нүхэр Стрельченко эхин комсомольско организациин секретаряар һунгагданхай.

И. Филиппов.

Муугаар бэлэдхэнэн байба

(Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шалгаха рейд)

Адуу малай үбэлжэлгые Хэжэнгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз ямараар үнгэргэхөөр, хэр зэргэ бэлэдхэлтэй байнаб гэжэ тус колхозой малай байранууд дээгүүр ябажа үзэһэн манай рейдын дүн юу харуулнаб гэхэдэ энэ колхоз малай байрые үбэлжэлгэдэ хүсэд бэлэн болгожо шадаадүй байна.

Үхэрэй 4 гүүртэ ба адуунай байра гэхэ мэтэ 5 участогууд дээрэхи малай байрануудай нэгэнниншье бэлэн бэшэ, дал, малаа эдеэлүүлдэг хашаануудайнь халхабшанууд хушалтагүй, хуһамаг хоройнууд үшөө задагай зангаараа байба. Малаа эдеэлүүлхэ хобто гэжэ оройдоо байхагүй. Нарай малай байранууд заһабарилагдаагүй, сонхонуудынь шэлгүй пеэшэнгүүдынь эбдэрхэй, сагаадагдажа дезинфекци хэгдээгүй гэхэ зэргын дутуунуудтай байха юм.

Мүнөө жэл тус колхоз 2300 шахуу мал ондо оруулха байна. Малай тэжээл гэхэдэ, 8000 гаран центнер үбһэтэй, энэнь түсэбэй 40 процент болохо юм. Энээнэй тоодо колхозникуудта үгтэхэ нэмэлтэ түлэбэри 1500 тухай центнер үбһэн түлэгдөөгүй байһаар. Нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэнэгүй. Мүн һолоомо гэжэ байхагүй. Мүнөө хүртэр малай байрануудай дэргэдэ нэгэшье тэргэ үбһэ оруулаагүй байна.

Колхозой мал ажал дээрэ хүдэлмэрилхэ хүнүүд хүсэд хангагдаагүй. Малшадай байха гэр зарим гүүртэнүүд дээгүүрынь табигдаагүй байһаар. Мүн тэдэнэрэй үмдэхэ үбэлэй дулаан хубсаһан гэжэ оройдоо үгы юм. Үбһэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха, малай харууһые шангадхахын тула бүхы хүсэеэ мал ажалдаа элсүүлэн табиха, адуулгые зүбөөр эмхидхэжэ, бэлшээри дээгүүр отог түхеэрэхэ, һайн адуулгашаниие табижа, тэдэнэрые хубсаһа хунараар хангаха, малай хамуу үбшэн бии тула, тэрээнһээ малаа илгахын тула изолятор бии болгохо ба санитарна байдалые һайжаруулха болон нарай түл абтажа байһан түрүүшын үедэ тэдэниие байлгаха тусгаар байра заһабарилха шухала байна.

Хүдөө бэшэгшэлэй рейдэ хабаадагшад: **Н. ЦЫБЕНОВ, Ш. ЦЫБАНОВ**—сомоной соведэй түрүүлэгшэ, **Н. ТУШИНОВ**—колхозой парторг.

Коммунистнуудай жэшээтэ ажал

Буркоопинсоюзай системын „Трудартель“-ын коммунистнууд ба комсомолецууд ажал хүдэлмэреэ улам һайжаруулхын түлөө олондоо досотойгоор ажаллана. ВКП(б)-гэй членүүд нүхэд Новолицкая, оёдолой мастер Федорова гэгшэд үдэрэй нормые 150-250 процент эрхим шанартайгаар ходо оо дүүргэнэд. Иигэжэ ажалай үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилдэг коммунистнуудһаа жэшээ абажа, һайнаар хүдэлмэрилдэг хүнүүд олошоржо байна.

Оёдолой дүй дүршэлөөр хүдэлмэрилһэн сабхиин мастер комсомолец Рыжаков гэгшэ һарынгаа нормые 248 процент дүүргээ. Эдүү оё олшо комсомолка Гусева гэгшэ һүүлэй декадын даалгабаряа 373,4 процент дүүргэбэ.

Тэдэ эдэ эрхим коммунистнууд ажалай үндэр бүтээсые туйлахаһаа гадна, өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлнэ. Хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-ойлгуулалгын хүдэлмэри дээдэ хэмжээндэ табигданхай. Тэндэ 5 агитаторнууд элдэб хөөрэлдөөнүүдые үдэр бүри үнгэргэдэг юм. Агитационно-ойлгуулалгын хүдэлмэриие эршэтэйгээр ябуулжа, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ шадаһанай ашаар тус артелиин хид энэ оной 10 һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

И. Очиров

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн абалгые зүбөөр табиха

— ★ —

Н. ШМАКОВ, Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгые эрхилхэ Управлениин начальник.

★ ★

Олониитэ арад зониие культурно-политическэ талаар гэгээрүүлэлгэ болбол манай парти ба правительствын программна асуудал болоно. Энэ хадаа социалистическэ байгуулалта ба уладуудые коммунистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ ябадалтай таһалдашагүй нягта холбоотой юм. Дайнай һүүлэй табан жэлэй гол зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула, ажалшадые коммунистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлжэ, хүнэй үзэл сэдьхэлһээ капитализмын үлэгдэлые зайлуулха зорилгонуудые бэелүүлхын тулада манай культурно-гэгээрэлэй кадрнууд культурна ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин асуудалнуудые зүбөөр шиидхэжэ шадаха ёһотой.

Культурын байшангай директор, хүдөөгэй клубые даагша, избач, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд, штатна бэшэ лектор бүхэн хүн зоной табиһан хэдэн олон янзын асуудалнуудта харюусажа, хүдэлмэришэд, албахаагшад ба колхозникуудай улам ургажа байгаа культурна эрилтые хангажа шадаха байха ёһотой. Энээн тушаа ялангаяа хүдөө нютагай клубуудые даагшад үлэмжэ ехээр һаналаа табиха зэргэтэй. Избач бүхэн болбол ханын газетэ гү, али дайшалхы хуудаһа хаһа сар соонь гаргажа шадаха, газетэ гү, али ном дэбтэр зондо уншажа үгэхэ, хүдэлмэридөө хүдөөгэй интеллигенциие хабаадуулжа, колхозникуудһаа эдибхитэниие байгуулжа, уранһайханай самодеятельностиие толгойлжо, һайн үүсхэлнүүдые саг доронь дэмжэжэ шадаха байха зэргэтэй. Эдэнэр болбол хүдөөдөө суутай ба хүндэтэй хүнүүд байха ёһотой.

Манай республикын культурно-гэгээрэлэй олохон хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай политическэ гэгээрэлые хангаха үүргээ һайнаар мэдэржэ өөртөө даалгагдаһан хэрэгые эрхимээр дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Баунтын аймагай библиотекые даагшаар нүхэр Козулина 13 жэл соо таһалгаряагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Козулинагай хүдэлмэридэ бага бэшэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдодог байбашье, өөрынгөө хэрэгэй бодото үүсхэлшэ байһан тула, юунһээшье дальтирангүй тэсэбэритэй үсэдөөр хүдэлмэрилжэ, аймаг соогоо библиотечнэ хэрэгые һайжаруулжа шадаһан байха юм. Нүхэр Козулина хадаа библиотекээ тойруулан эрхим һайн эдибхитэниие нягтаар жагсаажа шадаһан ба тэдэнь библиотекын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэнь һайнаар туһаладаг юм. Нүхэр Козулина 10 гаран жэл соо хүдэлмэрилхэдээ, тон бишихан библиотекые мүнөө 13 мянган номтой, уншалгын залтай, хүүгэдэй отделенитэй ба 17 нүүдэл библиотекэтэй культурно-гэгээрэлэй гуламта болгожо шадаа. Нүхэр Козулина ажалдайнгаа хэрэшье ехэ байбал, өөрынгөө идейно-политическэ хэмжээе ба мэргэжэлые дээшэлүүлхэ саг оложо ядадаггүй. Аймагай партийна организаци тэрэниие партиин членээ абажа, олониитын хүдэлмэри ябуулхые даалгаһан байха юм.

Мүн ондоо жэшээ абахада. Байкало-Кударын аймагай, Красный Яр тосхоной уншалгын байшан дайнай бүхы жэлнүүдтэ шахуу хаалтатай байһан юм. 1945 ондо армиһаа табигдажа ерэһэн нүхэр А. С. Кочетов уншалгын байшангые даагшаар ороһон байгаа. Тиигэжэ уншалгын байшангай хүдэлмэри тон богонихон болзор соо эридээр һайжарһан байна. Нүхэр Кочетов ном бэшэгтэ һайн, ажалшадай культурна эрилтые һайн мэдэхэ байһан ба энэ хэрэгтэ хүдөөгэй интеллигенциие олоор хабаадуулжа шадаһан дээрэһээ тэрэ уншалгын байшан халаа тосхоной зоной дунда хүндэтэй болоһон байха юм.

Мүнөө ажахын политическэ нэгэшье кампани, олониитын нэгэшье хэмжээ-ябуулга халаа уншалгын байшангай, тэрэнэй эдибхитэнэй ба эрхилэгшэ нүхэр Кочетовой хабаадалгагүйгөөр үнгэргэгдэдэггүй юм. Уншалгын байшан болбол Кочетовой хүтэлбэреэр колхозникуудай культурно-ниитын ба политическэ центр үнэхөөрөө боложо шадаа. Үнэн зүрхэнһөө ороложо, һайнаар хүдэлмэрилжэ байһан уншалгын байшангуудые, хүдөөгэй ба колхозой клубуудые даагшад республикын бусадшье аймагуудта бии. Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, хаана нютагай соведүүд ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин таһагууд кадрнуудые шэлэн абажа, хубаарилан табиха ябадалда зүбөөр хандана, тэндэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдажа байһаниинь харагдана.

Харин культурно-гэгээрэлэй олохон таһагууд ба нютагай соведүүд культурно-гэгээрэлэй фронтын хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн абалгада хайша хэрэг хандадаг байханиинь гэмшэлтэй юм. Ном бэшэг бага мэдэхэ, хэрэгые эмхидхэжэ шадахагүй хүнүүд томилогдодог ушарнууд үзэгдэдэг байна. Иимэнүүд хүтэлбэрилэгшэдтэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд ехэнхидээ хаалтатай байдаг, өөһэдөө культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эмхидхэгшэд шэнги бэшэ, харин харуулшан шэнгеэр харагдаха юм. Олонхи аймагуудта, илангаяа Хэжэнгын, Закаменай, Түнхэнэй, Ториин, Иволгын аймагуудта бага эрдэмтэй хүнүүдэй уншалгын байшангуудые даагшадаар хүдэлмэрилжэ байһаниинь дээрэ хэлэгдэһэнэй гүйсэд баримта боложо үгэнэ. Культурно-гэгээрэлэй иимэ кадрнууд ажалшадай дунда ябуулагдажа байгаа культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие дээдэ хэмжээндэ табиха зорилгонуудые хангажа шадахагүй байна.

Иимэһээ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол «Хүдөөгэй клубууд ба уншалгын байшангуудта туһалха хэмжээ тухай» 1946 оной октябриин 25-да гаргаһан тогтоол соогоо клубуудые ба уншалгын байшангуудые эрхилэгшэдээр дундаһаа доошо бэшэ эрдэмтэй, ниитэ политическэ хүдэлмэридэ нэгэ жэлһээ доошо бэшэ хүдэлмэрилһэн хүнүүдые томилхые аймгүйсэдкомууд ба культурно-гэгээрэлэй органуудые уялгалба. Энэ хадаа кадрнуудые зүбөөр шэлэн абаха хэрэгтэ аймагай ба городской культурно-гэгээрэлэй таһагуудай анхаралтайгаар хандахые уялгална.

Аймгүйсэдкомууд ба тэрэнэй культурно-гэгээрэлэй таһагуудай зүбшөөлгүйгөөр культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые ондоо хүдэлмэридэ оруулдаг ушарнууд мүнөө хүртэр үзэгдэһөөр. Хэдэн олон аймагуудта избачууд, илангаяа клубуудые даагшад ехэ олоор һэлгэгдэһэн байха юм. Жэшээлхэдэ Иволгын, Түнхэнэй, Кяхтын, Кударын, Прибайкальска аймагуудта уншалгын байшангуудые даагшад энэ жэл соо 2—3 дахин һэлгэһэн байна. Хүдэлмэрилэгшэд оло дахин һэлгэгдэжэ байхадаа культурын байшан, библиотекэ, клуб ба уншалгын байшангуудай хүдэлмэриие һайжархагүй байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ энэ томохон дутуугаа зайлуулхын тула культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые саашаньбэхижүүлхэ хэрэгтэй. Энэ зорилгоор ВКП(б)-гэй айком ба аймгүйсэдкомууд клуб ба уншалгын байшангые хүтэлбэрилэгшэдэй бүридхэлэй список зохёожо, мүн зүбшөөлгүйгөөр дурсагдаһан хүдэлмэрилэгшэдые ондоо ажалда оруулха ябадалые зогсоохо ёһотой.

Хүдөө тосхонуудай политическэ ба культурна хүдэлмэрилэгшэд болохо культурно-гэгээрэлэй кадрнуудай политическэ хүмүүжүүлгэ ба культурна ургалтадань аймагай гэгээрэлэй таһагууд саг үргэлжэ анхаралаа табиха зэргэтэй. Энэ талаар хаража үзэхэдэ ехэхэн дутуу зүйлнүүд бии байна. Аймагай культурно-гэгээрэлэй таһагууд хүдэлмэрилэгшэдэйнь өөрынгөө идейно-политическэ хэмжээе ба мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ябадалые тон һулаар хинадаг, тэдэнтэй семинар үсөөнөөр эмхидхэдэг байна. Энэ талаар Иволгын, Прибайкальска, Хэжэнгын, Кяхтын, Кударын ба бусадшье аймагуудта илангаяа һулаар хүдэлмэрилдэг байха юм.

ВКП(б)-гэй историин хураангы курсые, Маркс, Ленин, Сталинай зохёолнуудые шудалха ябадал манай кадрые хүмүүжүүлгын үндэһэ һуури болоно. Марксистко-ленинскэ наукые ба өөрынгөө мэргэжэлые эрхимээр шудалха гээшэ культурно-гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ уялгата хэрэг болоно. Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй эрдэм мэргэжэлэй хэмжээнэй ехэ ба бата бэхи байха бүри, тэдэнэр үдэр бүрингөө хүдэлмэридэ ямаршье асуудалнуудые шиидхэжэ шадаха байна.

Культурно-гэгээрэлэй таһагууд аймагай центртэ гү, али эрхим клуб ба уншалгын байшангай дэргэдэ культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй һара бүридэ семинар үнгэргэдэг байха ёһотой. Эдэ семинарнууд дээрэ клуб ба уншалгын байшангые хүтэлбэрилэгшэдые практическа хүдэлмэриин асуудалнуудаар танилсуулха, тэдэнэй эрхимүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые андалдуулха, СССР дотор болоһон событинууд ба уласхоорондын байдалтай танилсуулха шухала болоно.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд болбол большевистскэ үгые олониитэдэ нэбтэрүүлжэ, манай арадуудай культурые дээшэлүүлжэ, город ба тосхоной ажалшадай интересэй түлөө агба хэжэ байһандаа омгорхохо зэргэтэй.

Агууехэ державануудай нэгэдэл хадаа эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байхын үндэһэ һуури мүн

…неральна Ассамблейн нэгэдэхи комитедэй заседани дээрэ 1946 оной ноябриин 15-да А. Я. Вышинскиин хэлэһэн үгэ

1. „Ветын“ түүхэ тушаа

…сподин түрүүлэгшэ, господи… делегадууд! «Вето»*) гэдэг …асуудал тушаа Советскэ де…ции позици һайса мэдэгдэхэ… Советскэ Союзай түлөөлэг…энэ позициин ушар удхые нэ… бэшэ элирхэйлэн хэлэһэн юм. …позици хадаа аюулгүйн Совед…асуудалнуудые шиидхэхэдээ нэ…һаналтай байха тухай Нэгэдэ…нацануудай организациин Ус…ар баталагдаһан заршамые …овалха гэһэн өөдэгүй зорилгые …дээрэ даажа абаад, энэ зарша…һэлгүүлхэ гэжэ байһан австра…ска делегациин, мүн тэрэшэлэн …ниска ба филиппинскэ делега…удай дурадхалнуудта Советскэ …тациин ямараар хандаха бай…ые тодорхойлхо болоно.

…дэнэр эндэ эдэ делегацинуудай …лэгшэдэй ба зарим бусад …нуудай түлөөлэгшэдэй хэлэһэн …гудые, баһа «үйлөө харлаһан …«тэсэхын аргагүй вето» гэ…хэтээр Аргентина ба Кубагай …лэгшэдэй нэрлэжэ, үгэеэ нэгэ…н байха заршамые муушалан …бын гомодол баряад, огсом …нээр хэлэһыень дуулаһан …абди. Эдэ түлөөлэгшэд халаа …үйн Советэ агууехэ держа…удай нэгэн һаналтай байха …шамые, манай организациин …вай энэ туйлай шухала зарша…эрид шууд ба эрэлхэг зори…умөөрэһэн, мүнөө үмөөржэ бай…ба энээнһээ хойшодоошье …хэ Советскэ Союзай позициие …овалха һэдэлгэ гаргаба. Тии…Шэнэ Зеландиин түлөөлэгшэ …бурншье шангаар хэлэһэн …а. Тэрэ хадаа хэтэрхэдээ «ве…гэдэг заршамые «хүн түрэлтэ…үймар ябадал» гээшэ гэжэ со…оһон байха юм.

…ветскэ делегаци болбол иимэ …шалгааршье, будүүлиг заа…ье, тэрэ мэтээр хоро шараа …аад нэрэ зүһэ үгэжэ байжа …ье гэршэлхын аргагүй ба …ье буруушаахын аргагүй юм …сэхэ хэлэхэ еһотой. Зүгөөр …алдаата хэлсээ хэхэ энэ мэтын …хэрэглэдэг байһан хадань …хоорондоо харилсаха ба де…ратическа тэгшэ эрхэтэй байха …ам тушаа тэдэндэ өөһэдтэйнь …лэ тиимэ огсом шэрүүнээр хан…хэрэгтэй байһан юм. Өөһэд…рондоо харилсаха ба демокра…ска тэгшэ эрхэтэй байха зар…тушаа бидэнэр тиимэ харгы…ябахагүйбди, тэдэнэй мүнхэг …жэшээе дахахагүй байнабди.

…дэнэй үмэнэ энэ хэрэгтэ та…һан зорилго гээшэ «ветодэ» …сэгшэдэй хоро шарые бусал…ба тиихэдээ хэмээ алдажа …жэлэн хэлэхээр яһала шухала …тай байгаабшуу.

«Вето» гэдэг тухай асуудалые …зүбшэн хэлсэхэдээ тэрэнэй …һаяын түүхэ домогто ханда…хэлэбэл туһатай байха шэнгеэр …гдана.

…юулгүйн Совет шэнги иимэ шу…ба харюусалгатай уласхоо…ын органдо хэрэглэжэ боло…байһан процедура тушаа үгэеэ …энги шиидхэбэри гаргаха …й һэдэлгэ бүри Думбартон…то хэглэһэн тухай һануулбал …тай байха юм гэжэ һанагдана …сагта Думбартон-Окстодо иимэ …эбэри гаргагдаагүй бэлэй. …Советскэ Союзай, США-гай …Великобританиин правительст…ууд энэ шиидхэбэриие гаргаха …е саг үргэлжэ хатуу зоригтой…бэтэрһэн зандаа байһан юм. …оной декабрь һарада тэрэ …а США-гай президент байһан …һаһа бараһан Франклин-Делан… Рузвельт болбол Думбартон…то абтаһан «С» бүлэгэй VI-дахи …гай заабариие мүнөө ябуулаг…ба байһан Нэгэдэмэл нацануу…организациин Уставай 27-дохи …ья соо бэшэгдэһэн шэнгеэр…тые дурадхаа һэн. Эдэ заабар…ууд хадаа эгээ тэрэ «вето» гэ…болоһон байна.

Бүгэдын мэдэһээр, Уставай 27-дохи статья соо аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүд процедурна асуудалһаа бэшээрээ хамаг бүхы асуудал тушаа «Соведэй саг үргэлжын бүхы члендүүдэй голосуудые тоолсожо, Соведэй 7 члендүүдэй голосуудай үгтөөд байһан сагта баталагдан абтаһан дээрэ тоологдохо юм» гэжэ тогтооһон байха юм. Тиимэ болохолоороо үтэеэ нэгэдэнги байха заршам тухай Соведэй саг үргэлжын члендүүд болохо—Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин, Хитадай ба Францин элдэбын шиидхэбэринүүдые баталан абахадаа нэгэн һаналтай байха тухай хэлэгдэнэ гээшэ. Энэ ветын эрхэ гээшэ иигэжэ бии болоһон юм, тэрэниие мүнөө дан хэтэрхы зантай ораторнууд «үйлөө харлаһан вето», «тэсэшэгүй вето» «хүн түрэлхитэнэй үймар ябадал» гээшэ гэжэ муушалха һанаатай.

Энэ асуудал тушаа Ялтинска конференци дээрэ американска делегациин табиһан асуудал тушаа документ соо ветын-эрхэ гээшэ американска дурадхал соо үндэһэлһэн ба сэгнэлтэ үгтэһэн байха юм. «Американска дурадхалай сэгнэлтэ» гэһэн гаршагтай хоердохи параграф соо хэлэгдэхэнь халаа, энэ американска дурадхал гээшэ «бүгэдэниитын эб найрамдалые байлгахын түлөө агуухэ державануудай тусхай харюусалгатай байһантай хүсэд зохилдуулагданхай байна».

США-гай делегациин 1945 оной февралиин 6-да гаргаһан дурсагдаһан документ соо дам саашаа хэлэгдэхэнь хадаа: «энэ хэрэг тушаа манай дурадхал хамаг бүхы экономическа ба сэрэгэй баалалтын хэмжээнүүдые абаха хүртэр эб найрамдалые тогтоохо хэрэгтэ хабаадаха бүхы шухала шиидхэбэринүүд тушаа Соведэй саг үргэлжын члендүүдэй хэлсээнгүй үгэеэ нэгэдэнги байхые эринэ».

Би болбол энэ документһээ үшөө нэгэ параграф тухай хэлэжэ һануулха байнаб, тэрэнэй 3-дахи параграф хадаа «Американска позициие үндэһэлэн хэлэлгэ» гэжэ нэрлэгдэнэ. Тэрэ параграф соо хэлэгдэхэнь хадаа: «Холбоото Штадуудай правительствын һанал бодолоор голосованиин процедура тухай асуудалда хоер шухала зүйл бии байна гэбэл: нэгэдэхинь юу байнаб гэхэдэ: бүгэдэниитын эб найрамдалые байлгахын тулада саг үргэлжын члендүүдэй дунда нэгэн һаналтай байха шухала. Хоердохинь юу байнаб гэхэдэ бүхы члендүүдтэ үнэтэ зүбөөр байха ябадал хараалагдабал Холбоото Штадуудай арад зондо тус организаци ямагта шухала удхатай байха бэлэй.

Дүүргэлтэ дээрээ иимэ тобшолол хэгдэнэ гэбэл: «Эдэ хоер гол шухала зүйлнүүдые эбсүүлхэ гээшэ бидэнэй зорилго мүн. 1944 оной декабриин 5-да Маршал Сталинда ба премьер-министр Черчилльдэ табиглаһан дурадхалнууд халаа энэ хоер гол шухала һанамжануудые бодолготойгоор ба үнэнтэ зүбөөр шиидхэхэ арга олгохо байна гэжэ тухайлнабди гэбэл, бүгэдэниитын эб найрамдалые байлгахын тулада саг үргэлжын члендүүдэй дунда нэгэн һаналтай байха шухала байһан тухай һанал бодол ба организациин бүхы члендүүдтэ зүбтэй зүйтэйгөөр байлгые хараалха шухала байһан тухай һанал бодол болоно».

Мүнөө энэ заседани дээрэ тэрэ заршамые буруушаажа сэхэ хэлэхэ хэн зүрхэтэй байха гээшэб?

Австралиин, Кубагай, Шэнэ-Зеландиин делегадууд энэ айхабтар шухала заршамые буруушаажа эндэ сэхэ хэлэхэ гэжэ шиидээгүй. Теэд тэдэнэр гансахан агуухэ державануудта бэшэ мүн хамаг бүхы арадуудта эб найрамдал олгохо аюулгүй байдалые хангаха зорилготой байһан Нэгэдэмэл нацануудай организациин үндэһэн заабари болохо энэ заршамые буруушаажа, нюуса далдаар хэлэһэн байха юм.

США-гай наһа бараһан президентын дурадхаһан еһоор абтаһан ба мүнөө зарим оронуудай түлөөлэгшэдэй хазайлгаха гэһэн эдэ шиидхэбэринүүд соо Ф Рузвельтын зүгһөө дэмжэгдэһэн Генералиссимус Сталинай баадхажа хэлэһэн агууехэ державануудай нэгэн һаналтай байлгые хангаха гэһэн хүсэл ороһон байнабшуу. Тэрэ сагта Рузвельт болбол американска дурадхал гэхэ гү, али вето гэдэг тухай дурадхал болбол энэ зорилгые хүсэлдүүлхэ ябадалда туһалха юм гэжэ мэдүүлһэн байгаа. Генералиссимус Сталин Думбартон-Оксдо хэгдэһэн хүдэлмэридэ сэгнэлтэ үгэхэдөө иигэжэ хэлээ һэн: «Энэ уласхоорондын организациин ажал-ябуулгань хүсэд туһатай байха юм гэжэ бодомжолжо болохо гээшэ гү? Хэрбээ гитлеровскэ Германида эсэргүү дайн сэрэгэй гол ехэ хүндэ хүшэрые бэедээ даажа гараһан агууехэ державануудай энээнһээ хойшодоошье нэгэн һаналтайгаар ба үгэеэ нэгэдэнгеэр ажалаа ябуулжа байгаа юм һаань хүсэд ашатай туһатай байха болоно. Хэрбээ энэ шухала услови эбдэгдээд байгаа юм һаань, тэрэ ажал-ябуулгань ашатай туһатай байхагүй болоно». Ветын эрхэ гээшэ иимэ зорилготой байна.

Бүгэдэниитын эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдалые тогтоохо ябадалтай холбогдоһон асуудалнуудые хаража үзэхэдөө Ветын эрхэ гэхэ гү, али нэгэн һаналтай байха энэ заршам хадаа дайн сэрэгэй гол ехэ хүндэ хүшэрые бэе дээрээ даажа гараһан агууехэ державануудай нэгэдэлдэ туһалха айхабтар ехэ хүсэн болоно байна.

Өөрынгөө газар дээрэ гитлеровскэ добтолгын хамаг бүхы аюулые нюдөөрөө хараагүй, өөрынгөө түүхэ домог ба ажабайдалда эдэ бүхы аюулые үзэһэн нэгэшье арадай мартажа шадахагүй байһан гитлеровскэ эзэмдэлгын аюулые нюдөөрөө үзөөгүй байһан хадаа зарим делегацинууд мүнөө вето гэдэгые дуулахалаа муушалжа байна бэшэ аал? Советскэ Союз гээшэ илалтын амтые үзэһэн ба дайнай аюулые хараһан байна, теэд тэрэ хадаа Нэгэдэмэл нацануудай Уставаар хараалагдаһан агууехэ державануудай нэгэдэлдэ туһа хүргэхэ еһотой байһан эб найрамдалые үнэтэй дээрэ тоолоно. Дайн сэрэг гээшэ юун байһан тухай мэдэхэ байбашье тэрэниие болото дээрэхидэ орходоо теоретическа талаар үлэмжэ ехээр мэдэхэ (минии хэлэһэниие буруугаар бү ойлгоһой гэжэ хүсэхэ байнаб) ба шэнэ дайн сэрэгтэ татагдаад байбал хүн түрэлхитэнэй хуби заяан гээшэ али тухай ехэ аюултай ба али тухай ехэ гашуудалтай болохо байһаниие хүсэд ойлгохогүй байһан оронуудай делегадууд ветые буруушаан эсэргүүсэжэ хэлэнэ бэшэ аал гэжэ асууха байнаб.

Үнэнтэ юумые хараад үзэгты, түүхэ домогой туршалгые дүй дүршэлые абаад үзэгты, бидэнэр хадаа Лиги-нацииин, энэ уршаг татаһан ба алдуу эндүүнүүдые гаргаһан Лигиин дүй дүршэлые хаража байнабди. Дайн сэрэгэй аюулые зайсуулха гэһэн зорилготой байһан энэ организаци эб найрамдалай хуби заяанда хабаадаха туйлай шухала асуудалнуудые шиидхэжэ шадаа гээшэ гү? Эб найрамдалай шухала проблеманүүдые шиидхэхэ энэ организациин процедура гээшэнь дайн сэрэгые бэлэдхэхэ ба бэелүүлхэ хэрэгтэ туһалба гээшэ гү? Эгээ энэ Лиги наци гээшэ Мюнхиниие болюулаагүй, бүхы дэлхэйн хараһаар байтар ба түбхын түрүүндэ тэрэ сагай баруун европейскэ политикые хүтэлбэрилэгшэд болохо Чемберлен ба тэрэнэй компаниин хараһаар байтар сэрэгэй агрессивнэ машина боложо дэбжэһэн гитлеровскэ Германиин сэрэгэй хүсэ шадалай ургалтые болюулаагүй байһаниинь мэдээжэ бэшэ гээшэ аал? Эб найрамдалда туһа хүргэхэ байһан аад, үнэндөө халаа дайн сэрэгтэ туһа хүргэһэн тэрэ организациин дүй дүршэлынь иимэ байна гээшэ.

Эб найрамдалые аршалдаг агууехэ хүнүүд, тэдэнэй дунда Генералиссимус Сталин ба наһа бараһан президент Рузвельт болбол шэнэ метод гаргаһан байнабшуу. Тэрэнь оройдоо 10 һара соо ябуулагдажа байна.

Мүнөө үедэ зарим делегацинууд энэ заршамые эбдэхын тулада тэрэ заршам муу байһан хадаа һэлгэгдэхэ еһотой гэжэ харуулхын тулада харгы ба зэмсэгүүдые бэдэржэ байна гээшэ. Таанарай энэ заршамые арсахатнай зүб байгаа һэн гэлэй. Энээн тухай элитэ хэлэжэ шадахагүй байгаа һэн гэлэйт. Теэд энээниие тойруугаар хэлээд байхадаа ондоо заршамые нэрлэжэ хэлэгты, эб найрамдалые хангаха бусад арга зэмсэгүүдые заажа үгэгты.

Генеральна Ассамблейн заседанида октябриин 29-дэ хэлэһэн үгэ соогоо советскэ делегациие толгойлогшо Молотов болбол мүнөө вето тухай асуудалда хоер гол ехэ ондо-ондоо һаналнууд мүргэлдэшөөд байна гэбэл, нэгэниинь халаа Нэгэдэмэл нацануудай организациин үндэһэ һуури болгогдоһон заршамуудые хүндэлхэ ябадалые нэбтэрүүлнэ, нүгөөдэнь хадаа тэрэнэй үндэһэн заабаринуудые гэхэ гү, али уласхоорондын шухала асуудалнуудые шиидхэхэдээ агууехэ державануудай үгэеэ нэгэдэнги байха ябадалые усадхажа Нэгэдэмэл нацануудай организациин үндэһэ һуурииие мүдүүлхэ һанаатай байна. Теэд мүнөө үедэ зарим делегацинууд тус организациин үндэһэ һуурииие мүдүүлхэ агууехэ державануудай нэгэн һаналтай байха заршамые эбдэхэ харгы замуудые бэдэрнэ. Генеральна Ассамблейн энэ сесси дээрэ тус добтолгодо австралийска ба кубинска делегацинууд эдибхи хэшээл гаргана.

Тэдэнэр хадаа нью-йоркско газетэнүүдэй нэгэнэйнь нэрлэһэнэй еһоор, агууехэ державануудта эсэргүүсэжэ бага державануудай хэжэ байһан добтолго гэжэ нэрлэһэн тэрэнэй түүгые барижа ябагшад болоно гэжэ хэлэхэ байнаб Хэрбээ үнэнтэ дээрээ тиимэ байгаа юм хадань энэ Ассамблейе түргэнөөр хаагаад делегадуудые гэр гэртэнь тараагаа хада һайн байха һэн гэжэ сэхэрүүнь хэлэхэ байнаб. Нью-Йоркско газетэ иигэжэ хэлэхэдээ зүб бэшэ, теэд тэрэ халаа һанажа байһан юумэеэ дуу гараһан хэбэртэй.

Гаргахаар ямар ушар байдалнууд австралийска делегациие баадхажа байһыень хараад үзэбэл һонирхолтой байна.

Би хадаа энээниие гэршэлэн харуулха гэжэ оролдохоб, теэд түрүүлэн нэгэ асуудал дээрэ тогтожо хэлэхэмни.

Австралийска делегаци үгэ хэлэхэдээ манай делегациин һанал бодол гээшэ Сан-Францискодо конференци болоһон сагһаа хойшо хубилаагүй юм гэжэ элитэ мэдүүлбэ, тиимэ байһан хадаа, тус делегаци Австралиин гадаадын хэрэгүүдэй Министр Эватт гэгшын хэлэһэниие дурсаһан байха юм. Сан-Францискода болоһон конференци дээрэ нэгэн һаналтай байха заршамые буруушаажа үгэ хэлэһэн ба Парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ, зөөлэнөөр хэлэбэл, тад ондоо янзын үгэнүүдые хэлэжэ эли мэдэгдэхэ болоһон Эваттын позици тушаа хөөрэлдэхэ болоһондоо би угаа баяртай байнаб.

Тогтууритай байха гээшэ магтаалда оромоор хэрэг мүн. Али нэгэн уласхоорондын конференци дээрэ аһалдаһан Австралиин ба бусад зарим делегацинуудай үзэл һанал ба заршамуудынь тиимэ ехэ тогтууритай байна гээшэ аал?

Тогтууритай байха тухай үгэ гараад байһан хадань, би болбол «Сидней морнинг геральд» газетын түрүү бэшэгые һануулха байнаб, тэрэ хадаа 1945 ондо Австралиин делегат г-н Эватт гэгшын позици тушаа бэшэхэдээ «ветын эрхэ тухай иимэ нарин асуудалда г-н Эваттын позици хадаа «ветын» талые баригшадай позицида орходоо багаар һайшаагдаха байна» «конференциин эхинһээ нэгэ һара урда тээ Эватт Вашингтондо мэдүүлгэ хэхэдээ аюулгүйн Соведтэ ветын эрхые агууехэ державануудта олгохо шухала байһаниие үгэ дуугүй мэдэрһэн юм—гэжэ тайлбарилан бэшэбэ—хоер недели болоод байхада, Лондондо Эватт болбол ветын эрхэ гээшэ шэлжэн оролгын үедэ шухала хэрэгтэй ба уласхоорондын харилсаануудай условидо һайнаар таарууллхын тулада тэрэниие зохихо зэргэ бооонь хубилгажа болохо юм гэжэ тэмдэглээд, юушье болоо һаа ветые дэмжэн дүнгэлсэһэн байгаа. Тиигэжэ байһан мүртөө Сан-Францискода Эватт эдэ хоёр һанал бодолнуудаа дахяад буруушаажа хэлэһэн байха юм». Тэрэнь угаа гайхалтай.

Энээниие эрид шууд ба тогтууритай һанал бодол гэжэ нэрлэжэ болохо юм гэжэ һанахагүй байнаб. Австралиин түлөөлэгшэ тиимэ шанартай хүн гэжэ хэлэхын аргагүй. Тэрэ хадаа тогтууригүй зантай байна гэжэ хэлэбэл зохихо байнабшуу.

Гэбэшье, австралийска делегаци гансал иимэ дутуутай бэшэ. Австралийска делегат Хэзлак гэгшэ мүнөө комитедэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ заршамые хэрэглэһэн түүхэ домогые харуулха гэһэн зорилго табиһан байгаа. Тиихэдээ австралиец юун гэжэ хэлээб? Түбхын түрүүндэ Хэзлак болбол «вето» гээшэ аюулгүйн Соведтэ аяар 12 дахин хэрэглэгдэһэн юм гэжэ хэлэ. Тиихэдээ аюулгүйн Соведтэ иранска асуудалые зүбшэн хэлсэлхэдэ советскэ түлөөлэгшэ хабаадалсангүй арсаһан ба аюулгүйн Соведһээ гаража ошоһонииешье «вето» хэрэглэһэн ниитын тоодо оруулһан байгаа. Теэд, энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэһээ советскэ делегадай арсаһаниие ба зал сооһоо гаража ошоһон хадань, тэрэниие «вето» хэрэглэбэ гээд хэлэжэ болохо гээшэ гү? Тиигэжэ хэлэхэ гээшэ буруу байнал даа. Теэд австралийска делегат тиигэжэ байна ха юм.

Энэ ушар хадаа «вето» хэрэглэһэн ябадалтай ямаршье хамаагүй байнабшуу. Гансал тооеынь олон болгохын тулада, иимэ юумэ австралийска делегадта хэрэгтэй болоһон хэбэртэй. Австралийска делегат халаа «ветые» хэрэглэһэн «ушарнуудые» шалаал һаа олоор сүгүүлхэ гэжэ оролдоод, үнэхөөрөө «вето» гэжэ харагдахаар ба тэрэ «вето» гээшэтэй оройдоошье хамаагүй байһан юумые худхажа нэгэ газарта обоолбо.

Австралийска делегат халаа «алдуу эндүүнүүд» ба «хазагайралтануудай» гараһан тухай шагаалһаа олон ушарнуудые хамуулжа, тэрэниие шагнагшадые гайхуулха гэжэ сэхэ оролдоһон байна. Австралийска делегат хадаа «ветын» эрхые хэтэрүүлэн хэрэглэһэн ябадал нюур дээрэ үзэгдэжэ байһыень гээшэтэй оройдоошье хамаагүй ниие тодорхойгоор бэшэхын тулада сагаа гамнаагүй байшоо.

Би болбол эдэ ушарнуудта мүн лэ хандангүй байжа шадахагүй байнаб.

Австралийска делегат хадаа «ветые» хэрэглэһэн түрүүшын ушар Генеральна Ассамблейн лондонско сесси дээрэ гаража тэндэ Сири ба Ливанда хариин гүрэнүүдэй сэрэгүүдэй байһан тушаа Сири ба Ливанай гомодолнуудые аюулгүйн Соведтэ хаража үзэхэ үедэ гараһан юм гэжэ хэлээ.

3. Сири ба Ливанһаа хариин гүрэнүүдэй сэрэгүүдые гаргаха тухай

Иимэ юумэ болоһон юм. Английска ба французска сэрэгүүд Сирийскэ ба Ливанска правительствонуудай дурагүй байтар ямаршье хуулита үндэһэгүйгөөр Сиридэ ба Ливанда ерээд байба. Тиигээд ушар баримтанууд дээрэһээ харахада тэндэһээ гаража ошохо тухай Сиринишье, Ливанайшье правительствонууд тэдэниие үнэн сэхээр гуйһан байбашье, тэдэнэр нүүжэ ошохо дурагүй байшоо. Энэ асуудал аюулгүйн Совет хүртэр табигдаба. Советскэ Союз хадаа хани барисаата Англи ба Франциин сэрэгүүдэй Ливанска болон Сирийскэ территоринууд дээрэ байгаашье һаань, Сири ба Ливанай гомодолые дэмжэн дүнгэлсэхэ уялгатай байнабди гэжэ тоолоһон байха юм. Теэд бүри тиихэдэ би болбол: «Амикус Плато сед веритас магис» гэхэ гү, али—Платон гээшэ минии нүхэр теэд үнэн юумэ бүри үлүү гэжэ Лондондо байхадаа хэлээ һэм, мүнөөшье тиигэжэ хэлэхэб.

Аюулгүйн Соведтэ энэ асуудалые һонирхоһон ба аюулгүйн Соведэй бусад зарим члендүүдээр дэмжэглэһэн Великобританиин ба Франциин түлөөлэгшэд болбол английскашье, французскашье правительствонуудые оройдоо уялгалаагүй ба ялахын сагта тэрээн соогоо хараалһан юумые оройдонь һаргааһан хэлэхэдэн шалтагуудые дурсаһан тиимэ резолюциие аюулгүйн Соведтэ абхуулха гэһэн һэдэлгэ гаргаба. Энэ хадаа үнэхөөрөө каучуково-дипломатическа резолюци байһан юм, ухаан бодол ба үнэнтэ зүб юумые доромжолһон ба хоер ондоо удхатай юумэ хэлэгдэһэн юм.

Бусадай территори дээрэһээ сэрэгүүдээ гаргажа абаашахые эрид шууд ба үгэ дуугүйгөөр уялгалһан үгэнүүдые үнэн сэхээр ба эли тодоор хэлэхын оронда тэрэ резолюци болбол Сири ба Ливанда байһан хариин гүрэнүүдэй сэрэгүүд түрүүшын арга олдоһон лэ сагта гаргалажа абаашагдаха ба энэ зорилгоор тэрэ оронууд хоорондоо хэлсээ хэжэ дары эхилтэ байһандань тигэнэбди гээд аймхайгаар хэлэжэ хизаарлаһан байха юм.

Господинууд делегадууд, үлэн юумые сэхэрүүнь хараад үзэгты. Танай үмэнэ тиимэ юумэ боложо байна гэбэл: бэеэ даанхай гүрэн байна гээшэ. Тэрэнэй территори дээрэ хариин гүрэнэй сэрэгүүд байрлаба. Энэ гүрэнэй правительство хадаа: эрхим господинууд, өөһэдынгөө сэрэгүүдые абаашажа хайрлыт. Тэдэ сэрэгүүд манда хэрэггүйл» гээд гүйнэ. Английска сэрэгүүд греческэ правительствын гүйлтаар Грецидэ ерээд байгаа юм гэжэ хэлсэнэ. Энээн тушаа алдабээр хандажа ба арсалдаа гаргажа болохо юм. Теэд эндэ ямар нэгэн гүйлта бии юм гээд урдаа барина. Гэбэшье, мүнөө энэ ушарта Сири ба Ливанай территоринууд дээрэ хариин гүрэнүүдэй сэрэгүүдые байлгаха тухай ямаршье гүйлта ороогүй байнабшуу. Харин, эдэ сэрэгүүдые гаргажа абаашаха тухай гүйлта орһон байна. Зүгөөр, тэдэ сэрэгүүд гаража ошоногүй. Сириин правительство гүйнэ. Тэрэнэй үгыень дууланагүй. Ливанай правительство гүйна—мүн тэрэнэйшье үгыень дуулангүй. Еһоороо хадаа: зай тиихэл даа, тиимэ болзоорто абаашахабди гэжэ хэлэхын оронда, түрүүшын арга олдоһон лэ сагта сэрэгүүдые гаргажа абаашаха байһандань этигэнэбди гэһэн резолюциие шэргүүлэн абхуулха һанаатай байнабшуу. Теэд энэ түрүүшын арга боломжо олдохо саг гээгэнь юун бэ? Тиихэ сагта тохеолдоһон ушар байдал дээрэһээ англичанууд болбол өөһэдынгөө сэрэгүүдые гаргажа абаашахабди гээд хэлэбэ, гэбэшье тэндэ французска сэрэгүүд бии байгаа. Баһа французууд болбол зай тиигэхэбди, бидэнэр өөһэдынгөө сэрэгүүдые гаргажа абаашахабди теэд английска сэрэгүүд түрүүн гаража ошог лэ гээд байдаг. Иигээд байхадаа алинайншье сэрэгүүд һуурияан хүдэлөөгүй. Советскэ делегаци болбол тиимэ байдал ябашье тэсэшэгүй, энэ хадаа Нэ-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта).

2. Австралийска делегаци тухай үшөө дахин

Австралийска делегаци тухай хэлэхэ юм болоо һаа, дүрбэн агууехэ державануудай зүгһөө ороһон дурадхалнуудта тэрэнэй саг үргэлжэ болобошье, оройдоо үрэгүйгөөр халдаха ябадал заншал болонхой байнабшуу.

Жэшээнь, мэнэ һаяхан дүүрэһэн Парижска конференци дээрэ австралийска делегациин гаргаһан шэн габьяа тухай һануулжа болохо байна. Тэндэ господинууд австралийцууд өөһэдынгөө һанагдаа үзэгдөөгүй ба аюултай дурадхалнуудые оруулжа, бүхы комиссинууд ба амгалан тайбанай конференциин пленэмүүдые хашараажа, галзуураад үзэһэн байна. Энэ ушарта ябадалай хэзээ дүүрэхэ байһаниншье мэдээжэ. Дииланхи олонхи дурадхалнууд ба заһабаринуудаа австралийска делегаци шүүмжэлгэдэ орходоо гэдэргэнь бусаажа абаад өөрынгөө нэрэ гутааһаниие һануулха еһотой байнаб. Теэд, Парижда урагшагүйтэһэн дээрэһээ энэ делегаци Нью-Йоркдо ерэхэдээ өөрынгөө охиие бууруагүй байшоо. Тэрэ хадаа Уставые дахяад хаража үзэхэ ба юрэ элдэбын ветые. Нэгэдэмэл нацануудай организациин түшэглэжэ байһан алибаа заршамуудые һэлгүүлжэ шадаха байһанаа һайрхажа шэнэ заһабаринуудые оруулха заналга хэһээр США хүлэр ерэһэн юм байгаа. Оролдой алдарта басня зохеогшын бэшэһэн үгэнүүд һанагдана гэбэл: «хүхэ буха далайе саана ниидэжэ ошоо. Тиихэдээ тэрэ шубуун далайе галдажа шадахаб гэжэ бэеэ һайрхаһан байгаа». Үнэнтэ дээрээ австралийска хүхэ буха далайе галдаагүй байгаа ааб даа, теэд мүнөө хамаг бүхы хэрэгынь Парижда болоһондол адляар өөртэнь эшхэбтэрээр дүүрэжэ байнабшуу. Тиигэжэ дүүрэхэ байһанайнь шэлжэ тэмдэгүүд элитэ харагдана. Нэгэдэхи комитедэй заседани дээрэ австралийска делегадай хэлэһэн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, нэгэн һаналтай байха заршамые буруушаажа, үрган ехээр далайһан аад, австралийска делегаци гээшэ Уставай VII бүлэг соо заагдаһан ушарнуудһаа бэшэндэнь ветые хэрэглэхэ ябадалһаа арсыт гэжэ аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын члендүүдые үнэн зүрхэнһөө гуйгаад лэ дүүргэһэн байха юм гэбэл: ветые үсөөнөөр хэрэглыт гэнэ гээшэ. Түргэ түргэн хэрэглэһэн дээрэһээ гэмтэдэг ба тиимэ хадань гэмтээнгүй үни удаан бүтэн байлгахын тулада үсөөн хэрэглэхэ хэрэгтэй байһан ямар нэгэн механическа зэмсэг тухай хэлэгдэжэ байһан хэбэртэй болоно. Энэ хадаа эрилтэ бэшэ, харин гуйлта болоно. Энэ хадаа дарнин үнэр анхилхагүй үгэ хэлэгдэбэ. Тиихэдээ эндэ, комитедтэ ба Ассамблей дээрэ дэмжэгдэхэгүй байһан хадаа найдалгүй гуйлта гээшэ гэжэ гоолохо хэрэгтэй. Энэ гуйлта хадаа һанаһан юумэеэ бүтэхэгүй ха гэжэ бодоһоной үрэ, түрүүшын добтолгын түсэбэй хүмэрэн унаһанай гэршэ мүн.

Зүгөөр, Генеральна Ассамблей дээрэ энэ комитедтэ «вето» тухай асуудал тушаа тиимэ ехэ шууяа

*) «Вето» гэдэгэй эрхэ гээшэ (латын хэлэн … «х … ино» гэһэн удхатай) Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын ч… нэгэн болохо агууехэ державануу… СССР, США, Великобритани, Хитад, … нэгэн нь ямар нэгэн дурадхалые … голосовлаа байгаа һаа ь, … абтаһан шиидхэбэринь хуулиин … байха ба хүсэндөө оруулагдахагүй … юм. Эб найрамдал ба аюул… байлгые хангаха тухай асуудалнуу… шиидхэхэдээ … сагдаһ … ын зо…

Агууехэ державануудай нэгэдэл хадаа эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байхын үндэһэ һуури мүн

Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи комитедэй заседани дээрэ 1946 оной ноябриин 15-да А. Я. Вышинскиин хэлэһэн

(Үргэлжэлэл.)

гэдэмэл нацануудай организациин Уставые эбдэнэ, тиимэ тааргүй байдалые заһаха заларуулха хэрэгтэй гэжэ тоолоно. Советскэ Союз энээ тиимэ позици баримталһан байгаа. Минии ойлгоһоор хадаа Сири ба Ливан болбол аюулгүйн Советэй гаргаһан шиидхэбэриие хангалтатай дээрэ тоолобогүй, тэдэ хангалтатай дээрэ тоолоожошье шадахагүй байгаа. Ушарынь хадаа, тиимэ шиидхэбэри тэдэндэ юушье үгөөгүй байнабшуу.

Сири ба Ливан өөрынгөө бүрин эрхэтэй ба бэеэ даанхай гүрэн байһанаа үмөөрэжэ, эрид шууд шиидхэбэри гаргахые баадхажа, дурсагдаһан резолюциие буруушааһаниинь гайхалтай бэшэ.

Советскэ Союз үнэнтэ зүб юумые үмөөрэжэ, энэ эрилтыень дэмжэһэн байна. Советскэ делегаци английскэ ба французскэ сэрэгүүдые Сири ба Ливанһаа гаргажа абалшахые уялгаһан тодорхой шиидхэбэри гаргахые хүсэжэ, дурсагдаһан резолюци тушаа хэдэ хэдэн заһабаринуудые оруулхаар дурадхаһан байгаа. Теэд Советскэ делегациин бүхы заһабаринуудые англо-американскэ олонхиин дуугаар ба тэдэниие дэмжэхээр хододоо бэлэн байдаг бусад зарим делегацинуудаар дэмжэгдэһэн. тэдэнэр бултадаа бүрүүшаажа болюулһан байха юм. Советскэ делегаци болбол үнэнтэ зүб бэшэ шиидхэбэри гаргахаа арсаһан байгаа. Советскэ түлөөлэгшэ хадаа зарим нэгэ бага гүрэнүүдэй ехэ державануудта зүрихөө айгаад батлан абахаар бэлэн байһан шиидхэбэринүүдэй худал хүүмаг, хүүли бусэ ба үнэнтэ бэшэ байһаниие элирүүлхэ уялгатай байһаниинь мэдээжэ.

СССР болбол тиимэ үнэнтэ зүб бэшэ шиидхэбэриие зүб дээрэ тоолоожо шадахагүй байгаа. Тиин Советскэ делегаци болбол дурадхагдаһан резолюциие буруушаажа голосовалһан байха юм.

Тиимэ болохоолоороо, таарахагүй ба зүбтэй зүйтэй бэшэ резолюци гаргаха ябадал болюулгадаа бэлэй.

Тиихэлээ бидэнэр зүб юумэ хээ гүүбди? Хэлсээгүй зүб байна. Бидэнэр хадаа Уставай заршамуудые сахигшад болоjо, тэрэниие эбдэгшэдтэ эсэргүүсэн иимэ юумэ хэһээ байнабди. Өөрынгөө уялгые зүбөөр ойлгожо нюур сахингүйгөөр байгаабди.

Мүнөө болоходоо Австралиин, Кубагай ба энэ асуудалда тэдэнтэй нэгэдэлсэһэн бусад зарим делегацинууд «ветыг» эрхые хэтэрүүлэн хэрэглэжэ байна гэжэ һанаатай. Бидэнэр, Советскэ делегаци болбол манай хэжэ байһан юумые ба «ветын» эрхэ гээшые иигэжэ буруугаар ойлгохо ябадалые буруушаажа эрид шууд арсанабди. Энэ хадаа түс эрхые хэтэрүүлэн хэрэглэһэн ябадал бэшэ. Энэ хадаа өөрынгөө газар оронииие хинажа байһан правительствын дурагүй байтар тэндэ сэрэгүүдээ байлгахаа болижо, түс территориие өөһэдынгөө сэрэгүүдһээ сүлөөлхэ гэһэн һанал бодол энэ тэрэ орондо түрүүлхын зорилгоор «ветын» эрхые хуулита зүбөөр хэрэглэхэ гэнэ. Энэ хадаа үнэхөөрөө шухала асуудал мүн. Юундэб гэхэдэ аягүй муу арсалдаануудые гаргажа болохо ябадал эгээ иимэ асуудалнуудта байдаг юм. Бүгэдын мэдэһээр, нэгэ хэды саг үнгэрөөд байхада тэдэ сэрэгүүд Сири ба Ливанһаа тон нюусаар гаргагдажа абаашагдаа бэлэй. Тиимэ хадань энэ арсалдаанда хабаадалсаһан гүрэнүүдэй хоорондо ба арадуудай хоорондо нормальна харилсаание бүхэжүүлхэдэнь түһалһан Советскэ делегациишье түс хэрэгтэ габьяатай байна гэжэ гүнзэгыгөөр этигэжэ хэлэхэ байнаб

Тиимэ болохолоороо, г-н австралийска делегадай өөрынгөө стратегическа түсэбтэ гол шухала болгожо табиһан энэ жэшээнь австралийска делегациие өөрыень муушалха ушартай.

4. Франкогой ёһо гуримда эсэргүүсэхэ

Хоердохи ушар хадаа испанска асуудал болоно. Эндэ, манай заседани дээрэ австралийска делегаци болбол испанска асуудалай гарамсаар «Советскэ Союзай дурагүйтэһэн абяан дуулдаба» гэжэ мэдүүлбэ. Энэ үнэн. Теэд Советскэ Союзай энэ дурагүйтэһэн абяан юундэ гарааб? Бусад гүрэнэй зүгһөө бэшэ. харин эгээ энэ Советскэ Союзай зүгһөө тиимэ абяа яахадаа гараба гээшэб?

Энэ асуудалда харюусахын тулада тэрэ хэрэгтэй ушар удха тухай богонихонооршье һаань хэлэхэ хэрэгтэй.

Бүри энэ оной апрелиин 17-до аюулгүйн Советтэ фашистска правительство болохо Франкогой правительствотай харилсаагаа дары таһалжа болюулха тухай баадхаһан польско резолюци ороһон байгаа гэжэ һануулха хэрэгтэй. Теэд тэрэ резолюци аюулгүйн Советтэ голосованидашье табигдаагүй бэлэй Тиихэлээ Австралиин үмэнһөө табигдаһан резолюци голосованида табигдаа һэн, тэрээн соо иимэ дурадхал бии байба: «Испанида болоһон ушар байдал дээрэһээ уласхоорондын арсалдаан гараба гү гэжэ ба тэрэнь уласхоорондын эб найрамдал амгалан байдалда аюул ерүүлхэ гэжэ тодорхойлон мэдэхын зорилгоор сээшэлээ шэнжэлэн хэхэ болоно. хэрбээ энэнь үнэн байгаа юм һаань, Нэгэдэмэл нацануудай организациин практическа ямар хэмжээнүүдые абажа шадаха байһыень тодорхойлхо» гэбэ.

Австралийцууд өөһэдһөөнь бэшэ эндэ байлсагшадһаа хэн тиимэ дан гайхалтай дурадхалые үмөөрэхэ гээшэб?

Европодо фашизмын һүүлшын гуламта болоjо үлэһэн бүтэн зандаа үлэһэн энэ Франкогой ёһо гурим гээшэ юун байһыень шэнжэлхэ хэрэгтэй гэжэ тоолоһон делегаци эндэ байлсалай дунда бии байха аал? Энэ фашистска илэйнэ ужэнхэй үнэрынь бүхы делхэйн бүмбэрсэг дээрэ анхилжа байнагүй гээшэ аал?

Манай горотнуудта ба тосхонуудта манай хүнүүдые алажа ба дээрэмдэжэ ябаһан испанска «Синхэр дивизэ» гэдэгэй Советскэ Союзай территори дээрэ арсаһан тэрэ үмэхэй түхэлые советскэ хүнүүд ябаһан һайнаар мэдэхэ болонхой. Франко түрүүтэй фашистска ёһо гуримай соносон ямар юумэ байһыень мэнжэлһэнэй хэрэггүй. Тэрэ мэтын шэнжэлгэнүүдые хэхэ ябадал бидэндэ ерэйдөөшье хэрэггүй. Франкогой фашистска ёһо гуримда зэбүүсэһэн ба тэрэниие үзэн ядажа байһан һанал бодолые ойлгохын ба үнэнтэ зүб шиидхэбэри гаргахын тулада, өөрынгөө ухаанаар бодожо үзэхэ, өөрынгөө арад зоной сэжэдэнь шэхээ няажа, тэрэнэй зүрхэнэй сохидолые шагнаха хэрэгтэй.

Гитлер ба Муссолинитай бэеэ холбожо гэмтэ ябадалнуудые хэһэнэйнгээ һүүлээр Европодохи фашизмын һүүлшын гуламта болохо энэ Франкогой правительствын ургажа мандажа байхадань, эндэ зарим делегаци болбол тэрэниие шэнжэлжэ үзэхэ хэрэгтэй, франкистска ёһо гурим гээшэ эб найрамдалда ба амгалан тайбан байдалда аюул ерүүлжэ байһаниинь эли тодо бэшэ гэхэ мэтээр хэлэнэ. Теэд бидэнэр, Советскэ Союз болбол тиимэ шиидхэбэриие һайшаан нэгэдэжэ шадахагүбди? Бидэндэ энэ асуудал тон эли байна. Мүн бусад үнэн сэхэ хүнүүдтэшье тэрэ асуудал эли тодоор ойлгогдоно, тиин бидэнэр хадаа Европодохи фашизмын һүүлшын гуламта болохо энэ забхайрһан хэрзэгы муухай франкистска ёһо гуримтай дипломатическа харилсаагаа болюулха тухай польско делегациин дурадхаһан хэмжээнүүд дары абтаха ёһотой гэжэ эгиһэн байгаабди Бидэнэй иигэжэ эрихэдэ тэрэниие зүбшөөгөөгүй байһан юм. Тиихэ сагтаа аюулгүйн Советтэ австралийска резолюциин түлөө голосовалха уялгатай байгаа гээшэ гүбди? Үгы лаа. тиимэ уялгатай бэшэ байгаабди. Тиихэдээ 27-дохи статьягай бии байһан хадань, хуули хаража бэшэ, харин морально-политическэ үндэһэтэй байһан хадаа, голосовалха уялгагүй байгаабди. Франкогой ёһо гурим тухай асуудалда, франкистска ёһо гуримай проблемэдэ хайша хэрэгээр нюур хаража хандаха ябадалые эб найрамдалда дуратай демократическа арадуудай интересэдэ эсэргүү харша, айхабтар муухай гэмтэ ябадал гээшэ гэжэ хараха байгаабди. юундэб гэхэдэ фашизм ба дайн гээшэ бэе бэеһээнь таһалагдашагүй юм. юундэб гэхэдэ фашизм ба дайн гээшэ нэгэ удхатай нэрэ мүн. Фашизм гээшэ дайн сэрэгтэ бэлэдхэхэ ябадалһаа эхилдэг ба дайн сэрэг соогуур тобойжо гарадаг, зүгөөр тиихэ доморой харуулһаар халаа, тиимэ дайн гээшэ. зол болоходоо, фашизмын диилдэлгээр дүүрэдэг байшоо. Фашизм гээшэ юун байһыень ба Франкогой дарлалтада зобожо байһан Испанидахи фашистска ёһо гурим гээшэ ямар юумэ байһыень Советскэ Союз дотор 14 һаһа хүртэрхи һурагшад бүхэн мэдэхэ болонхой. Теэд Австрали, Куба болон бусад гүрэнүүдэй һаһажаал болоһон хүнүүд энээниие мэдэхэгүй байшоо.

Демократическа гүрэнүүдэй дайшалхы союзые нэгэдүүлжэ мэдэһэн хадамнай, дайн сэрэг фашизмын диилдэлгээр дүүрэбэ. Хэрбээ иимэ дайшалхы союз байгуулагдаагүй юм һаань, ушар байдал гээшэ мүнөөнэйхидэ ороходоо һурагүй хүндэ хүшэр байха бэлэй. Фашистска гуламтанууд үшөөл байһан зандаа, фашистска һанал бодол бии байһан хэбээрээ. Франкистска ёһо гурим гээшэ фашистска реакциин гуламта мүн. Эгээ иимэ байһан хадань испанска асуудал тушаа хангалтагүй дурадхалнуудые буруушаажа голосовалхадаа Советскэ делегаци болбол фашизмда эсэргүүсэн демократи ба болбосоронгы хэрэгые үмөөрэжэ байна гээшэ. Энээниие «ветын» эрхые алдуутайгаар хэрэглэһэн гү, али ветын эрхые хэтэрүүлэн хэрэглэһэн ябалал гэжэ лаблан хэлэхэ эрхэ байхагүй.

Би болбол мүн тэрэшэлэн удаадахи ушар байдал дээрэ тогтожо хэлэхэ ёһотойб. Австралийска делегат хадаа Советскэ делегат гээшэ испанска асуудалые зүбшэн хэлсэхэдэ тус хэрэгэй ушар удхада бэшэ, харин процедурна асуудал хэлсэглэжэ байхадань «ветые» хэрэглэбэ гэжэ аюулгүйн Советтэ СССР-эй түлөөлэгшые зэмэлһэн байгаа. Теэд хэрбээ энэ ушарые анхаралтайгаар хаража үзэбэл австралийска делегадай зэмэлээшэнь оройдоошье үндэһэгүй байһаниинь элирхэ юм. Үнэнтэ дээрээ юун болоо һэм? Иимэ юумэ болоһон юм гэбэл, испанска асуудал тушаа Австрали, Бразили, Хитад, Франци ба Польшын түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн подкомитет байгуулагдаа һэн. Энэ подкомитет өөрынгөө элидхэлые табиһан байгаа, тэрээн соо юун гэжэ хэлэгдээб гэхэдэ: Франкогой правительствын ажал-ябуулгань мүнөө үедэ Уставай 39-дэхи статьягаар хараалагдаһан ёһоор эб найрамдалла сэхэ аюул ушаруулнагүй. тиибэ ябашье Франкогой правительствын ажал-ябуулгань Уставай 39-дэхи статьягаар хараалагдаһанай ёһоор хэлэбэл, уласхоорондын эб найрамдал ба амгалан байдалда аюул ушаруулха шалтагаан гаргана гэбэ. Энээн дээрэһээ иимэ тобшолол хэгдэбэ: аюулгүйн Совет хадаа тэрэ ушар байдалые һайжаруулхын зорилгоор зохихо хэмжээнүүдые абаха гү, али шиидхэн тааруулха метод хэрэглэхэ ёһотой. Мүн тэрэшэлэн подкомитет болбол хэрбээ Франкогой ёһо гурим унагаагдаагүй байгаа юм һаань, хэрбээ декларацияр хараагдаһан (1946 оной мартын 4-дэ США, Англи ба Франциин гаргаһан декларации тухай хэлэгдэнэ) политическэ эрхэ сүлөөгэй бусад условинуудай хүсэл дүүргэгдээгүй байгаа юм һаань, Нэгэдэмэл нацануудай организациин член бүхэн Франкогой правительствотай дипломатическа харилсаагаа таһалжа болюулха тухай резолюци абаха гэһэн һайшаалта дурадхалтай хамта подкомитедэй суглуулһан материалнуудые генеральна Ассамблейдэ дамжуулан үгэхыень, аюулгүйн Советэ һайшааһан байгаа. Аюулгүйн Советэй заседани дээрэ американска түлөөлэгшэ, удаа тээнь английска түлөөлэгшэ болбол тус хэрэгые үндэһөөрынь хубилгаһан заһабаринуудые энэ резолюцида оруулхаар табиһан байха юм. Жэшээнь английска түлөөлэгшэ болбол Франкогой ёһо гуримтай дипломатическа харилсаагаа таһалжа болюулха гэһэн заабариие резолюциин проектһээ гаргахые дурадхаба. Аюулгүйн Совет дээрэ энэ английска заһабариин түлөө оройдоо 2 гүрэн Англи өөрөө ба Голланди хэлэжэ, 6 гүрэн (тэдэнэй дунда СССР) буруушааһан ба гурбан гүрэн (тэдэнэй дунда США) һаналаа үгөөгүй байба. Тиихэдэнь дээрэ хэлэгдэһэн проектдэ нэмэлтэ болоjо американска заһабари оруулагдаһан байна гэбэл, Генеральна Ассамблей болбол дипломатическа харилсаагаа таһалха тухай һайшаалта дурадхалай орондо, өөрынгөө шухала хэрэгтэй гэжэ тоолоһон янзаар ондоо хэмжээ абажа шадаха гэбэ. Энэ американска заһабариие баталан абаад байбал, Франкогой ёһо гуримтай дипломатическа харилсаагаа таһалхые шухала дээрэ тоолоһон үндэһэн позициие зорюута һуларуулха байгаа бэлэй. Тиигээд байбал энэ асуудалда тогтуурингүй байжа хэлбэрихэ ябадал гараха бэлэй. Тиигээд байбал миил ёһо дүүргэһэн хэмжээ абахаар бэлэн байһанаа мэдүүлхэ байгаа. Тэрээнһээ Франкогой ёһо гуримда хүйтэншье, халуушье болохогүй бэлэй, тэрэ хадаа уласхоорондын эб найрамдал ба амгалан байдалда аюул ушаруулхань гэжэ австралийска делегадай толгойлһон подкомитедэйшье тоолоһон тэрэ ушар шалтагаание усадхаха гэһэн хэрэгые урагшань дабшуулхагүй байгаа һэн. Советскэ делегат хадаа энэ харгыгаар ябажа шадахагүй байба. Советскэ делегат хадаа американска заһабариие дэмжэн дүнгэлсэжэ шадаагүй байна. Тиин аюулгүйн Советээр абтаһан шиидхэбэриин текст соо иимэ заһабари оруулагдаһан хадань, советскэ делегат энэ резолюциһээ арсаха гэхэ гү, али «вето» гэдэгые хэрэглэнгүй байжа шадахагүй байба.

Австралийска делегат хадаа энэ мэтын асуудалые процедурын асуудал гээшэ гэжэ харана, теэд энэ асуудал бүри ябашье процедурна бэшэ, харин ехэхэн политическэ удхатай асуудал байһыень ойлгохын тулада, энэ хэрэгэй удхыень мэдэхэ хэрэгтэй байгаа. Мүнөө үедэ Испанида тохеолдоод байһан ба эб найрамдалда аюул ушаруулхань гэжэ подкомитедэй өөрынь хэлэһэн тэрэ байдалда политическэ сэгнэлтэ үгэхэ хэрэгые процедурна асуудал гээшэ гэжэ хаража болохо аал? Господинууд, иимэ юумые манайда процедура гэжэ нэрлэнэ гээшэ гү? Тиихэ юумэ болоо һаа процедура тухай бидэнэр олон ондоогоор ойлгодог байнабди. Тиимэ хадань, түрүүндэ ямар юумэнь процедура гэжэ ба ямар юумэнь процедура бэшэ байһан тухай үгээ нэгэдэхэ хэрэгтэй байна. Иимэ ушарһаа, аюулгүйн Советтэ советскэ түлөөлэгшэ процедурада хамаадаха юумэдэ «ветые» буруугаар хэрэглэбэ гэһэн австралийска делегадай мэдүүлгэнь ямаршье үндэһэгүй байнабшуу.

5. Советскэ Союз болбол арадуудай эб найрамдал ба амгалан байдалые сахижа байна

Аюулгүйн Советтэ «ветые» хэрэглэһэн ушарнуудта үгтэһэн сэгнэлтэ хадаа энэ хэрэгтэ ямар нэгэн хэтэрхы ябадал гараба гээшэнь оройдоошье үндэһэгүй байна гэжэ гэршэлнэ. Австралийска делегациин харуулһан жэшээнүүд болбол ветын заршамые усадхаха үндэһэ болдэхын тулада эрхые хэтэрүүлэн хэрэглэбэ гэһэн үгэ гаргажа, «ветын» заршамые һарнюулхын зорилгоор хэлэгдэһэн байна. Мүнөө «ветын» заршамые усадхаха саг бэшэ гэжэ нидерландска делегациин хэлэхыень мүнөө һаяхан дуулаад байһамнай дэмы бэшэ. тиихэдээ нидерландска делегат болбол: «Энэ эрхые усадхаха ябадалые түйлаагүй сагтаа шалжэн оролгын хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй» гээд нэмэбэ. «Ветые» шүүмжэлэгшэд мүнөө иигэжэ мэдүүлбэ: үгы даа, бидэнэр энэ заршамые усадхахые эринэгүйбди. Тэрэшье зүб. таанар энэ заршамые усадхахые эринэгүйт. теэд, тиихын тулада тэрэниие үглөөдэр үгы хэхэ үндэһэ һуури бэлдэжэ байна гээшэт. Мүнөөдэр таанар «тиигэхэгүйбди» гэжэ хэлэхэлээ, «үглөөдэр тиихэбди» гэжэ һанажа байнат. Баһа өөһэдынгөө позициие бүхэжүүлээд, өөһэдынгөө талые баригшадай хүсые гульдхаад байхадаа, үглөөдэр «тиихэбди» гэжэ хэлэхээр бэеэ бэлдэжэ байнат. Хоер тээшээ хэлбэригшэдые бэе тээшээ татаад, өөһэдынгөө үнэн һанал хүсэл тухай мүнөөдэр даруу зантайгаар аниргүй байһан ба «ветые» хэрэглэхэ гансал практикые хубилгахые пропагандировалжа байһан аюулгүйн Советэй зарим нэгэ саг үргэлжын членүүдэй дэмжээгээр урмашаһан таанар өөһэдынгөө һанаанда таатай болобо гэжэ бодоһон сагтаа «ветын» заршамда добтолон ороходоо сагаа хүлеэжэ байна гээшэт Тиихэдээ энэ заршамые һалгааха гэжэ сэхэ ба хэлсээнгүйгөөр табиха байнат.

Эндэ сенатор Коннэли болбол Австралиин дурадхал хэмһээ хэтэрээгүй байбашье, үргэн ехэ һанал хүсэл тухай хэлэнэ гэбэ. Хүндэтэ сенаторые би зүбшөөхэ байнаб, австралийцуудай дурадхалые газаа талаһаань харахада хэмһээ хэтэрээгүй шэнги байгаашьеһаа, тэдэнэр нэрэээшье үргэн ехэ һанал хүсэл табиһан байна. Иигэжэ бэеэ далдалһан ябадалай угаа шадамараар хэгдэһэн хадань сенатор Коннэли шэнги тиимэ дүйтэй политическэ ажал-ябуулагша австралийцуудай хахуулида ороод байнгабшуу. Зүб даа, австралийска делегациин, гэбэшье гансахан австралийска делегациин бэшэ, мүн тэдэнһээ бүришье томонууд зарим нэгэ делегацинуудай һанал хүсэлынь үнэхөөрөө үргэн ехэ байнал. Австралийска делегаци шунахай сэдьхэлтэй байна. Тиимэ хадаа аюулгүйн Советтэ агууехэ державануудай нэгэн һаналтай байха заршамые эбдэхэ гэһэн зорилготой байнабшуу. Австралийска, Кубинска, Филиппинскэ ба бусад зарим делегацинуудай мүнөө ябажа байһан замынь нэгэн һаналтай байха заршамые һандаргаха хэрэг тээшэ сэхэ хүтэлнэ. Мүн баһа үсөөхэн бүлэг хүнүүдэй аша туһые бодожо ажалаа ябуулхадаа өөрынгөө зам дээрэ ямаршье һаалтада торон тогтонгүйгөөр аашалха гэһэн этигэл найдабаритайгаар энэ заршамда эсэргүүсэн, зорюута тэрэниие буруушаажа байгшалай тээрмэдэ уһа юулнэ гээшэ. Тиимэ үсөөн бүлэг хүнүүдэй бии байһаниинь ба тиимэ заршам гээшэ тэдэндэ өөһэдтэнь ба тэдэнэй түсэбтэшье таарахагүй байһыень хэнһээшье нюуһанай хэрэггүй. Энэ заршамда дурагүй дайсад болбол тэрэниие һалгаахын тулада өөрынгөө хүдэлмэриие хэжэ байһан зандаа. Арадуудай хани барисаание эбдэхэ сохихын тулада тэдэнэр муу бэшэ арга олоод байнал. Юундэб гэхэдэ, нэгэн һаналтай байха гэһэн заршам хадаа Нэгэдэмэл нацануудай хани барисаан ба нэгэдэлые хангаха гол шухала заршам мүн. Энэ хадаа арадуудай амгалан байха ба бүгэдэниитын бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байһан Нэгэдэмэл нацануудай хамаг бүхы хэрэгэй үндэһэ һуури мүн. Ушар иимэһээ энэ хэрэгтэ дурагүйтэһэн дайсад болбол Нэгэдэмэл нацануудай бүхы организациин энэ гол шухала үндэһэ һууриие эблэрһээр сохилто хэхэ гэнэ. Теэд тиимэ һанал бодолнууд бүтэхэгүй байна. Ушарынь хадаа, али нэгэн оронуудта элдэбын идеологическа ба политическэ үзэлтэй, ондо ондоо политическэ ба олониитын байгуулалтатай байгаашье һаань, эб найрамдалда дуратай арадуудай дура хүсэлые нэгэдүүлһэн шэмэг болохо Нэгэдэмэл нацануудай организаци байгуулагданхай. Бүхы түрүү зэргын хүн түрэлтэнэй олонмиллион хүдэлмэришэд, таряашад ба интеллигенциин эрижэ байһан хадань, ажабайдалай эрижэ байһан хадань, энэ организаци байгуулагдаа. Дайнай бурхан болохо—шуһаша Молох гэдэгтэ үгэлгэ болгон хүн түрэлтэнэй саг үргэлжэ шуһаа адхажа байдаг хүндэ хүшэр үргэлые арадууд үгэхэ дурагүй байнабшуу. Хэдэн арбаад ба зуутаад миллион хүнгүүд—эрэшүүл ба эхэнэрнүүд. залуушуул ба хүгшэдэй эб найрамдалые хүсэжэ байһан халуун хүсэн гээшэ эндэ илангаа гараха юм гэжэ бидэнэр, советскэ хүнүүд, мэдэжэ ба этигэжэ байнабди. Манай организациин нэгэдэлэй заршамые үй бүтэ сохижо шадахагүй, ушарынь хадаа, арадууд гээшэ эб найрамдалые мандуулжа шадахаһаа лабтай.

Теэд бидэнэр нэгэн һаналтай байха заршам гэхэ гү, али «вето» тухай асуудал тушаа мүнөө болоjо байһан юумые һанаха ба ойлгохо ёһотой байнабди. Энэ хадаа эб найрамдалда дуратай политикые, дайн сэрэгые болюулха, [...] нүгд ба арадуудай хоорондо[...] ни хүршэ харилсаание бүхэж[...] гэһэн политикые баримта[...] ба тэрээндэ дурагүй дайсад[...] рондо болоjо байһан зва[...] байлдаанууд болоно. «Веты[...] шам тухай асуудалда эсэрг[...] тэтэй дайралдаад байхад[...] заршамай дайсад маневр [...] эхилээ. Тэдэнэр хадаа өөһэ[...] добтолгые сэхээр хэхэ з[...] байна. Гэхэһээ байтагай, т[...] мүнөөдэр сухарихаар бэлэн [...] юм. Тэдэнэр Нэгэдэмэл на[...] дай организацида нэгэн һа[...] байха тухай нюур сахижа [...] гуушалан хэлэнэ. Тоэд т[...] ядахын сагта табан агууехэ[...] жаванууда дунда нэгэн һа[...] ба үгээ нэгэдэнги байжа т[...] байшоо һаамнай 54 гүрэниие [...] дуулһан организацида нэгэ[...] хангажа болохогүй байһыень [...] тана. Лиги-нацын гашуудалта[...] дүршэлые һанаад үзээ, ти[...] тэрэниие алдуу эндүүнүүдые [...] һан Лиги гэжэ нэрлэ[...] хадаа[...] болохо байгаа юм. Тэдэ алд[...] дүүнүүд дахяад дабтагдаха ё[...] Тэрэниие дахяад дабтажа бо[...] гүй. Эдэ алдуу эндүүнүүд т[...] най түлөө олонмиллион хүн[...] гасалан зоболон үзэһэн ябал[...] айхабтар ехэ үнэ сэн түл[...] гээшэ.

Бэе бэедээ этигэлсэхэ ба [...] лэлсэхэ ябадалһаа үндэһэлһэн[...] харилсаанай зам урдамнай [...] гээшэ. Тиин Советскэ Союз бо[...] мүнөөдэр «вето» тухай асууда[...] шаа ямаршье шиидхэбэри [...] байгаа юм һаань, агууехэ держ[...] нуудай нэгэн һаналтай байх[...] дэлгэшэгүй заршам дээрэһээ [...] һэлэн, энэ хани харилсааниие [...] жүүлхын түлөө бии бүхы зориг[...] далаа гаргажа, энээнһээ хо[...] доошье тэмсэхэ ябадалые өөры[...] эрхим дээдэ зорилго мүн гэжэ [...] лохо байнабшуу. Хэн бата бэ[...] найрамдалые үнэхөөрөө хүсэжэ[...] наб. тэрэ хадаа эб найрам[...] туһа хүргэхэ гэһэн Нэгэдэмэл [...] цануудай үндэһэ һууриие һан[...] жа шадахагүй байһандань [...] нэбди.

Эгээ иимэ дээрэһээ, Со[...] Союз болбол манай зарим [...] нууд мүнөө дээрээ Уставта [...] харин практикада, харин үгл[...] лоходо практикын үндэһэ [...] дээрэ Уставта хэдэ хэдэн заһа[...] оруулхые австралийска, кубин[...] ба филиппинскэ делегацинууд[...] бөөр тоолоно гэһэн дурадх[...] Ассамблей дээрэ оруулаад ба[...] ень алдуутай байна гэжэ тоол[...] гүнзэгыгөөр гэмшэн халаглана[...] ветскэ делегаци хадаа энэ [...] дурадхалые һайшаанагүй. Агу[...] державанууда нэгэн һана[...] байха заршамай түлөө тэмсэхэ [...] шэ үнэнтэ зүб гэжэ гүнзэгы[...] этигээд, тиимэ заһабаринуу[...] буруушаажа, эрид шууд арсаж[...] лоно. Энэ заршам хадаа эб най[...] далай хэрэгэй амжалтые хан[...] юм. Советскэ делегаци хадаа т[...] нэй позициие аюулгүйн Сове[...] саг үргэлжын членүүдһээ га[...] мүн тон нягтаар хаан харилсаа[...] болохые, уласхоорондын эб [...] рамдал ба ехэшье, багашье [...] нуудтай арадуудай амгалан та[...] байхые үнэхөөрөө хүсэһэн тэтэ[...] хы делегацинуудай зүгһөө дэм[...] дэхэ юм гэжэ сохом найдана.

Грецидэхи байдал тухай

Сэрэгэй министрын мэдүүлгэ

АФИНЫ, ноябриин 19. (ТАСС). Сэрэгэй министр Драгумис 6-дахи бүлэгтэдэхи армейскэ корпусой штабай телеграммые журналистнуудта уншажа үгэбэ. Тэрэнэй ёһоор, үсэглдэр үдэшэнэй 6 час 30 минутда томохон партизанска отряд Наусия гэжэ тосхондо правительственна сэрэгүүдые атаковалһан байгаа. Партизанууд бүлэгэй хүсэтэй бааһан ба таряашадай зүгһөө партизануудта туһаламжа үзүүлһэн хадань, сэрэгүүд сухарихаа баатай болоо гэжэ телеграмма соо хэлэгдэнэ. Архангелос тосхонһоо ба бусад гарнизонуудһаа автомашинануудаар ябуулагдаһан нэмэлтэ сэрэгүүд хадаа бусад партизанска бүлэгүүдээр атаковалагдаһан ба баригдаһан байгаа. Телеграмма эльгээхэ саг хүртэр Ногия тосхон партизануудай гарта ороод байба. Правительственна дивизинүүд Гулоо Мо етын оршондо гурбадахи үдэ өө байлдаанууды хэжэ байба. Гурбадахи корпусые командалагша дайн байлда нуудай болоjо байһан газар тээшэ ошобо.

Иранска меджлис[...] һунгалтануудые хойш[...] луулха гэһэн һэдэлгэнүүд

ТЕГЕРАН, ноябриин 17. (ТА[...]) «Рахбар» газетэ болбол Фар[...] абаһан мэдээнүүдтэ түшэглэн, К[...] кайска Насер-хан гэгшэ эн[...] байдалые хурсадхажа, меджл[...] һунгалтануудые хэхэ ябад[...] улам саашань хойшолуулхын т[...] да шалтаг олохо гэжэ Фирузаба[...] зэбсэгтэ отрядуудые сутлуу[...] байна гэжэ мэдээсэнэ.

Харюусалгата редакторай орлогшо Д. Д. ЛУБСАНОВ

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора — 23. ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства — 3 23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта — 4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений — 2-64 (2 зв.).

Н—00749. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. тираж 10.000